

Верховний
Суд

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

Опрацьовано статистичні дані Державної судової адміністрації України,
Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України,
Міністерства юстиції України, Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду

Статистичні показники в аналізі за 2021 рік (як і аналогічні показники за 2020 рік)
відображено без урахування статистичних даних розгляду справ і матеріалів
судами АР Крим, міста Севастополя, деякими судами Донецької та Луганської областей

З М І С Т

1. Загальні показники руху справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення. Навантаження на суддів.
2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення. Якість розгляду.
3. Розгляд матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ).
 - 3.1. Розгляд матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень місцевими загальними судами.
 - 3.2. Оперативність розгляду місцевими загальними судами кримінальних проваджень.
 - 3.3. Розгляд клопотань, скарг, заяв під час досудового розслідування та судового розгляду.
 - 3.4. Апеляційний розгляд матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень.
 - 3.5. Касаційний розгляд кримінальних проваджень, процесуальних звернень кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення.
 - 3.6. Розгляд кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю.
 - 3.7. Розгляд кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями.
 - 3.8. Склад та структура засуджених осіб. Види покарання.
4. Розгляд загальними судами справ про адміністративні правопорушення.
 - 4.1. Розгляд загальними судами справ про порушення Правил дорожнього руху.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

1. ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ РУХУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ. НАВАНТАЖЕННЯ НА СУДДІВ

Упродовж 2021 р.¹ згідно з даними статистичних звітів Державної судової адміністрації України², Вищого антикорупційного суду³ та Верховного Суду⁴ на розгляд до загальних місцевих і апеляційних судів, Вищого антикорупційного суду та Верховного Суду усього надійшло 2 млн 141 тис. [2 млн 76 тис.]⁵ справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що порівняно з 2020 роком на 3,1 % більше; із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 1 млн 202 тис. [1 млн 196 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 939 тис. [880 тис.].

У тому числі до місцевих загальних судів на розгляд надійшло усього 1 млн 858 тис. [1 млн 785 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 4,1 % більше. Із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 947 тис. [932 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 911 тис. [853 тис.].

Зокрема у провадженні слідчих суддів під час досудового розслідування перебувало 741 тис. [711 тис.] клопотань слідчих, прокурорів щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження, що на 4,3 % більше, із яких 720 тис. надійшло на розгляд протягом 2021 року. Слідчі судді розглянули 720 тис. [688 тис.] клопотань (97,2 % [96,8 %] від тих, що перебували на розгляді), із яких задоволено 548 тис., або 76,1 % [75,7 %] від кількості розглянутих.

Показник середньої кількості надходження справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення у розрахунку на одного працюючого суддю місцевого загального суду у 2021 р. становив 618 [578].

До апеляційних загальних судів на розгляд надійшло усього 264 тис. [270 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 2,2 % менше, ніж у попередньому році. Із них справ і матеріалів:

- кримінального судочинства – 236 тис. [243 тис.];
- про адміністративні правопорушення – 28 тис. [27 тис.].

¹Статистичні показники за 2021 рік (як і показники за 2020 рік) відображено без урахування статистичних даних розгляду справ і матеріалів місцевими судами АР Крим, м. Севастополя, деякими судами Донецької та Луганської областей.

²Статистичні звіти за формами № 1-мзс «Звіт місцевих загальних судів про розгляд судових справ» та № 2-азс «Звіт апеляційних судів про розгляд судових справ».

³Статистичні звіти за формами № 1-о ВАКС «Звіт Вищого антикорупційного суду про оперативність розгляду матеріалів» та № 2-о АП ВАКС «Звіт апеляційної палати Вищого антикорупційного суду про розгляд судових справ».

⁴Статистичні звіти за формами № 2-ВС «Звіт про здійснення правосуддя Великою Палатою Верховного Суду» та № 5-ВС «Звіт про здійснення правосуддя Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду».

⁵Тут і далі у квадратних дужках наведено відповідні дані за 2020 рік.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

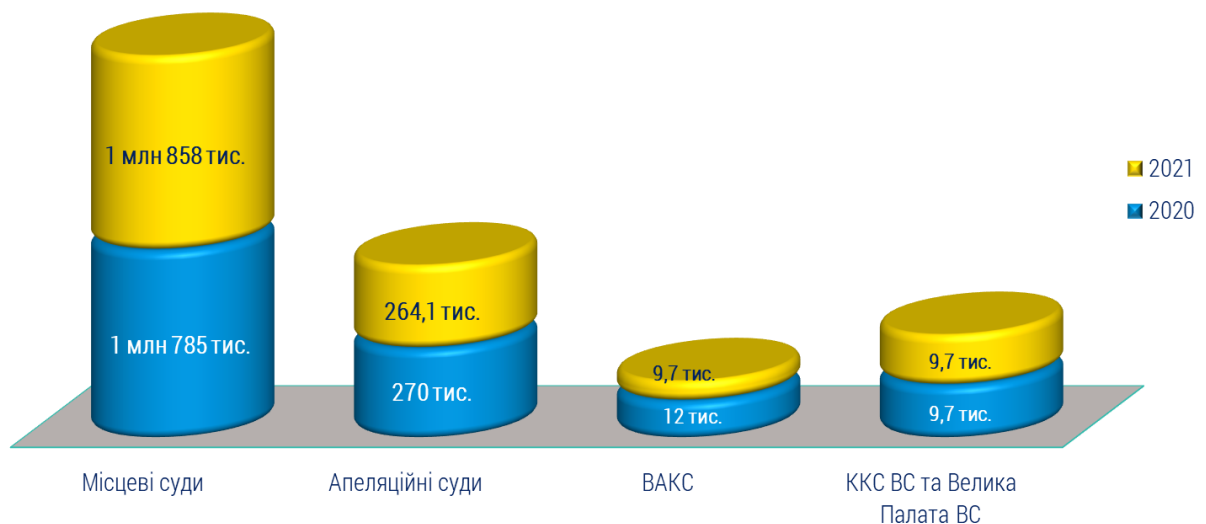
Показник середньої кількості надходження справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення у розрахунку на одного працюючого суддю апеляційного загального суду у 2021 р. становив 478 [435].

До Вищого антикорупційного суду (далі – ВАКС) усього надійшло майже 10 тис. [12 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства, із них на розгляд слідчих суддів – 8,6 тис. [10,8 тис.] клопотань, скарг, заяв щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження під час досудового розслідування.

До Верховного Суду усього надійшло 9,7 тис. [9,7 тис.] процесуальних звернень кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 0,2 % менше, із них до Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (далі ККС ВС) – 9,5 тис. [9,6 тис.], Великої Палати Верховного Суду – 245 [98] процесуальних звернень кримінального судочинства.

Показник середньої кількості надходження процесуальних звернень і кримінальних проваджень у розрахунку на одного суддю ККС ВС⁶ у 2021 р. дещо збільшився і становив 278 [268].

Надходження справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення у 2020-2021 роках

Із урахуванням нерозглянутих за попередній рік справ і матеріалів, упродовж 2021 року на розгляді загальних місцевих, апеляційних судів, ВАКС та Верховного Суду усього перебувало 2 млн 362 тис. [2 млн 277 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що порівняно з 2020 роком на 3,7 % більше; із них справ і матеріалів:

– кримінального судочинства – 1 млн 350 тис. [1 млн 339 тис.];

⁶ Показник навантаження (тут і далі) розраховано із урахуванням середньої кількості суддів, які здійснювали правосуддя у ККС ВС у 2021 р.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

– про адміністративні правопорушення – 1 млн 12 тис. [938 тис.].

У тому числі на розгляді місцевих загальних судів усього перебувало 2 млн 59 тис. [1 млн 968 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 4,6 % більше. Із них справ і матеріалів:

– кримінального судочинства – 1 млн 79 тис. [1 млн 59 тис.];

– про адміністративні правопорушення – 980 тис. [909 тис.].

На розгляді апеляційних загальних судів усього перебувало 279 тис. [282 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 1,2 % менше, ніж у попередньому році. Із них справ і матеріалів:

– кримінального судочинства – 247 тис. [253 тис.];

– про адміністративні правопорушення – 32 тис. [29 тис.].

На розгляді ВАКС усього перебувало 10,1 тис. [12,5 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства, що на 19 % менше.

На розгляді Верховного Суду усього перебувало 13,6 тис. [14,6 тис.] процесуальних звернень кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 6,6 % менше. Із них на розгляді ККС ВС – 13,4 тис. [14,5 тис.] процесуальних звернень і кримінальних проваджень, Великої Палати Верховного Суду – 250 [108].

Найменування респондента	№ з/п	Перебувало на розгляді			у тому числі надійшло на розгляд		
		2020	2021	Динаміка %	2020	2021	Динаміка %
Місцеві загальні суди (усього), із них:	1	1 968 073	2 059 314	4,6	1 784 730	1 857 664	4,1
кримінальне судочинство	2	1 059 321	1 079 113	1,9	931 513	947 148	1,7
про адміністративні правопорушення	3	908 752	980 201	7,9	853 217	910 516	6,7
Апеляційні загальні суди (усього), із них:	4	282 064	278 724	-1,2	270 011	264 061	-2,2
кримінальне судочинство	5	253 168	247 224	-2,3	243 238	236 117	-2,9
про адміністративні правопорушення	6	28 896	31 500	9,0	26 773	27 944	4,4
Вищий антикорупційний суд	7	12 496	10 126	-19,0	11 977	9 736	-18,7
Касаційний кримінальний суд у складі ВС (усього), із них:	8	14 488	13 381	-7,6	9 630	9 468	-1,7
кримінальне судочинство	9	14 263	13 165	-7,7	9 405	9 253	-1,6
про адміністративні правопорушення	10	225	216	-4,0	225	215	-4,4
Велика Палата Верховного Суду	11	108	250	у 2,3 р.	98	245	у 2,5 р.
УСЬОГО	12	2 277 229	2 361 795	3,7	2 076 446	2 141 174	3,1

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

2. ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ РОЗГЛЯДУ СПРАВ І МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ. ЯКІСТЬ РОЗГЛЯДУ

Найменування респондента	№ з/п	РОЗГЛЯНУТО		
		2020	2021	Динаміка %
Місцеві загальні суди (усього), із них:	1	1 754 680	1 828 254	4,2
кримінальне судочинство	2	921 296	945 395	2,6
про адміністративні правопорушення	3	833 384	882 859	5,9
Апеляційні загальні суди (усього), із них:	4	266 911	262 289	-1,7
кримінальне судочинство	5	241 700	234 692	-2,9
про адміністративні правопорушення	6	25 211	27 597	9,5
Вищий антикорупційний суд	7	12 099	9 784	-19,1
Касаційний кримінальний суд у складі ВС (усього), із них:	8	9 359	9 622	2,8
кримінальне судочинство	9	9 135	9 407	3,0
про адміністративні правопорушення	10	224	215	-4,0
Велика Палата Верховного Суду	11	95	240	у 2,5 р.
УСЬОГО	12	2 043 144	2 110 189	3,3

Протягом 2021 р. **розглянуто** усього 2 млн 110 тис. [2 млн 43 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що порівняно з попереднім роком на 3,3 % більше; із них справ і матеріалів:

- *кримінального судочинства* – 1 млн 200 тис. [1 млн 184 тис.];
- *про адміністративні правопорушення* – 911 тис. [859 тис.].

У тому числі **місцеві загальні суди** по першій інстанції усього **розглянули** 1 млн 828 тис. [1 млн 755 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 4,2 % більше. Із них справ і матеріалів:

- *кримінального судочинства* – 945 тис. [921 тис.];
- *про адміністративні правопорушення* – 883 тис. [833 тис.].

Апеляційні загальні суди за апеляціями та апеляційними скаргами **розглянули** усього 262 тис. [267 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 1,7 % менше. Із них справ і матеріалів:

- *кримінального судочинства* – 235 тис. [242 тис.];
- *про адміністративні правопорушення* – 28 тис. [25 тис.].

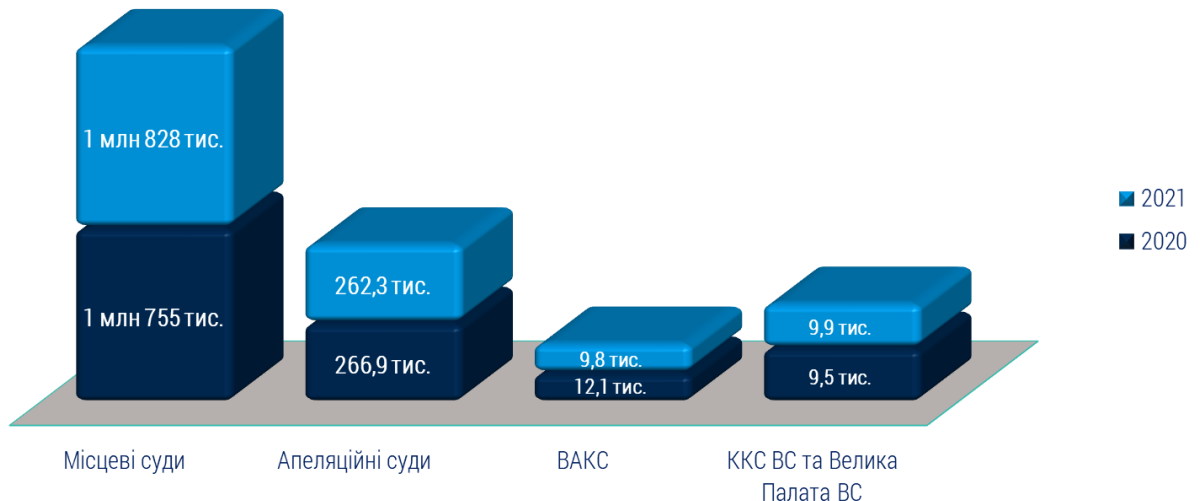
ВАКС усього **розглянув** 9,8 тис. [12,1 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства, що на 19,1 % менше.

Верховний Суд усього **розглянув** 9,9 тис. [9,5 тис.] процесуальних звернень кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що більше на 4,3 % порівняно з 2020 р. У тому числі **ККС ВС** – 9,6 тис. [9,4 тис.], що на 2,8 %

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

більше, Велика Палата Верховного Суду – 240 [95], що у 2,5 раза більше порівняно з попереднім роком.

Розгляд справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення у 2020-2021 роках

Протягом 2021 р. на 8,4 % збільшилася кількість осіб, стосовно яких **в апеляційному порядку скасовано і змінено вироки місцевих загальних судів**, – 6,2 тис. [5,7 тис.]; проте їх частка від кількості осіб, щодо яких ухвалено вироки місцевими загальними судами, залишилася майже на рівні попереднього року і становила 7,8 % [7,7 %]. Усього в апеляційному порядку скасовано та змінено вироків та ухвал місцевих загальних судів щодо 14,7 тис. [14,3 тис.] осіб (більше на 2,7 %).

У касаційному порядку скасовано і змінено судові рішення у кримінальних провадженнях (справах) стосовно 1,2 тис. [1,2 тис.] осіб (менше на 1,2 %). Із них у касаційному порядку скасовано і змінено саме *вироки* місцевих та апеляційних загальних судів стосовно 500 [511] осіб; у тому числі *скасовано* – стосовно 327 [358] осіб, *змінено* – щодо 173 [153] осіб.

На 4,7 % збільшилася кількість осіб, щодо яких **в апеляційному порядку скасовано та змінено постанови, винесені місцевими загальними судами у справах про адміністративні правопорушення**, – 6,9 тис. [6,7 тис.]. Проте їх частка від загальної кількості осіб, стосовно яких місцевими загальними судами винесено постанови у справах про адміністративні правопорушення, залишилася на рівні попереднього року – 1 % [1 %].

За статистичними даними ДСА у 2021 р. збільшився відсоток справ і матеріалів *кримінального судочинства*, загальний термін проходження яких у місцевих загальних судах тривав понад 1 рік, – 39,1 % [31,3 %]; *про адміністративні правопорушення* – 5,3 % [5,8 %]. В апеляційних загальних судах цей показник

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

становив: справи і матеріали *кримінального судочинства* – 18,4 % [19,8 %]; *про адміністративні правопорушення* – 7,9 % [3,6 %].

3. РОЗГЛЯД МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ (СПРАВ)

3.1. Розгляд матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ) місцевими загальними судами

У 2021 р. згідно зі статистичними даними ДСА на розгляді місцевих загальних судів по першій інстанції усього **перебувало**⁷ 1 млн 79 тис. [1 млн 59 тис.] матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ), що на 1,9 % більше, ніж у 2020 р.

Із них у провадженні перебувало⁸:

- кримінальних проваджень (справ), що надійшли до суду з обвинувальним актом, – 209 тис. [209 тис.];
- проваджень з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності (за справами без обвинувальних актів) – 3,3 тис. [3,4 тис.], що на 3,1 % менше;
- проваджень з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру щодо неповнолітніх – 494 [479];
- проваджень з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру – 1,9 тис. [1,8 тис.], що на 5,1 % більше;
- клопотань, подань слідчих органів – 631 тис. [604 тис.], що на 4,6 % більше;
- скарг на дії слідчих органів – 108 тис. [105 тис.], що більше на 2,4 %;
- заяв про відвід суддів – 16,7 тис. [17,3 тис.], що на 3,3 % менше;
- подань, клопотань у порядку виконання судових рішень – 89,4 тис. [99,8 тис.], що на 10,4 % менше;
- матеріалів про надання міжнародної правової допомоги – 1,8 тис. [1,5 тис.];
- справ про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами – 1,3 тис. [1,3 тис.];
- справ про відновлення втрачених матеріалів – 34 [57].

Місцеві загальні суди **закінчили провадження** у 945 тис. [921 тис.] матеріалах кримінального судочинства та кримінальних провадженнях (справах), або 87,6 % [87 %] від тих, що перебували на розгляді протягом року. Із них закінчено провадження у 110 тис. [109 тис.] кримінальних провадженнях (справах); їх частка від

⁷ Статистичний звіт ДСА форми № 1-мз «Звіт місцевих загальних судів про розгляд судових справ».

⁸ Статистичний звіт ДСА форми № 1-к «Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

загальної кількості тих, що перебували на розгляді, також дещо збільшилась і становила 52,4 % [51,9 %].

Із прийняттям судового рішення місцеві загальні суди розглянули 855 тис. [833 тис.] матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ), що на 2,6 % більше порівняно з попереднім роком, або 91,8 % [91,9 %] від кількості тих, провадження в яких закінчено.

Обвинувальний або виправдувальний вирок місцеві загальні суди ухвалили у 80 тис. [75 тис.] кримінальних провадженнях (справах), що на 7 % більше, або 73,3 % [69,1 %] від кількості тих справ, провадження в яких закінчено. Виправдувальні вироки ухвалено стосовно 1 тис. [735] осіб, що на 42,7 % більше; їх частка від кількості всіх осіб, щодо яких ухвалено вироки, становила 1,3 % [1 %]. У тому числі у справах публічного обвинувачення виправдувальні вироки ухвалено стосовно 1 тис. [726] осіб.

Із закриттям кримінального провадження місцеві загальні суди розглянули на 18,8 % більше, або 25 тис. [21 тис.] кримінальних проваджень (справ); їх частка від кількості тих справ, провадження в яких закінчено, становила 22,8 % [19,4 %].

За нововиявленими обставинами у провадженні місцевих загальних судів перебувало 1,3 тис. [1,3 тис.] кримінальних проваджень (справ), що на 2,7 % більше, ніж у попередньому році. Закінчено провадження у 935 [913] кримінальних провадженнях (справах), із них: повернуто – 480 [408] заяв; заяву задоволено із скасуванням вироку й ухваленням нового вироку – у 23 [23] справах; задоволено заяву із скасуванням ухвали і постановленням нової ухвали – у 38 [58] справах; заяву залишено без задоволення – у 324 [316] справах.

Станом на 31 грудня 2021 р. місцеві загальні суди **не розглянули** 132 тис. матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ), або 12,4 % [13 %] від загальної кількості тих, що перебували на розгляді протягом року; із них кримінальних проваджень (справ) – 100 тис., або 47,6 % [48,1 %].

У структурі кримінальних проваджень (справ), які були розглянуті місцевими загальними судами з ухваленням вироку, найбільшу частку, як і в попередньому році, становили справи про вчинення злочинів проти власності (статті 185–198 Кримінального кодексу України (далі – КК)) – 44,9 % [49,6 %] від усіх розглянутих місцевими загальними судами справ із ухваленням вироку, або 36 тис. [37 тис.] таких справ;

– справи про злочини проти життя та здоров'я особи (статті 115–145 КК) – 15,1 % [12 %], або 12,1 тис. [9 тис.];

– справи про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (статті 305–320 КК) – 14,4 % [15,2 %], або 11,5 тис. [11,4 тис.];

– справи про злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту (статті

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

276–292 КК) – 5,6 % [5,2 %], або 4,5 тис. [3,9 тис.];

– справи про злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (статті 338–360 КК) – 3 % [2,3 %], або 2,4 тис. [1,7 тис.];

– справи про злочини проти громадської безпеки (статті 255–270¹ КК) – 2,9 % [4 %], або 2,3 тис. [2,5 тис.];

– справи про злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) (статті 402–435 КК) – 2,8 % [2,5 %], або 2,2 тис. [1,9 тис.];

– справи про злочини проти правосуддя (статті 371–400 КК) – 2,3 % [2 %], або 1,8 тис. [1,5 тис.];

– справи про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, (статті 364–370 КК) – 2,1 % [1,6 %], або 1,7 тис. [1,2 тис.];

– справи про злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина (статті 157–184 КК) – 1,9 % [1,5 %], або 1,5 тис. [1,1 тис.];

– справи про злочини проти громадського порядку та моральності (статті 293–304 КК) – 1,8 % [1,6 %], або 1,4 тис. [1,2 тис.];

– справи про злочини проти довкілля (статті 236–254 КК) – 1,2 % [1,1 %], або 961 [811];

– справи про злочини у сфері господарської діяльності (статті 199–233 КК) – 0,7 % [0,7 %], або 578 [531];

– справи про злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації (статті 328–337 КК) – 0,5 % [0,5 %], або 382 [358];

– справи про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (статті 152–156 КК) – 0,4 % [0,3 %], або 293 [204];

– справи про злочини проти основ національної безпеки України (статті 109–114¹ КК) – 0,3 % [0,3 %], або 223 [226];

– справи про злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (статті 361–363¹ КК) – 0,1 % [0,1 %], або 103 [68];

– справи про злочини проти волі, честі та гідності особи (статті 146–151 КК) – 0,1 % [0,1 %], або 76 [64];

– справи про злочини проти безпеки виробництва (статті 271–275 КК) – 0,1 % [0,1 %], або 69 [90];

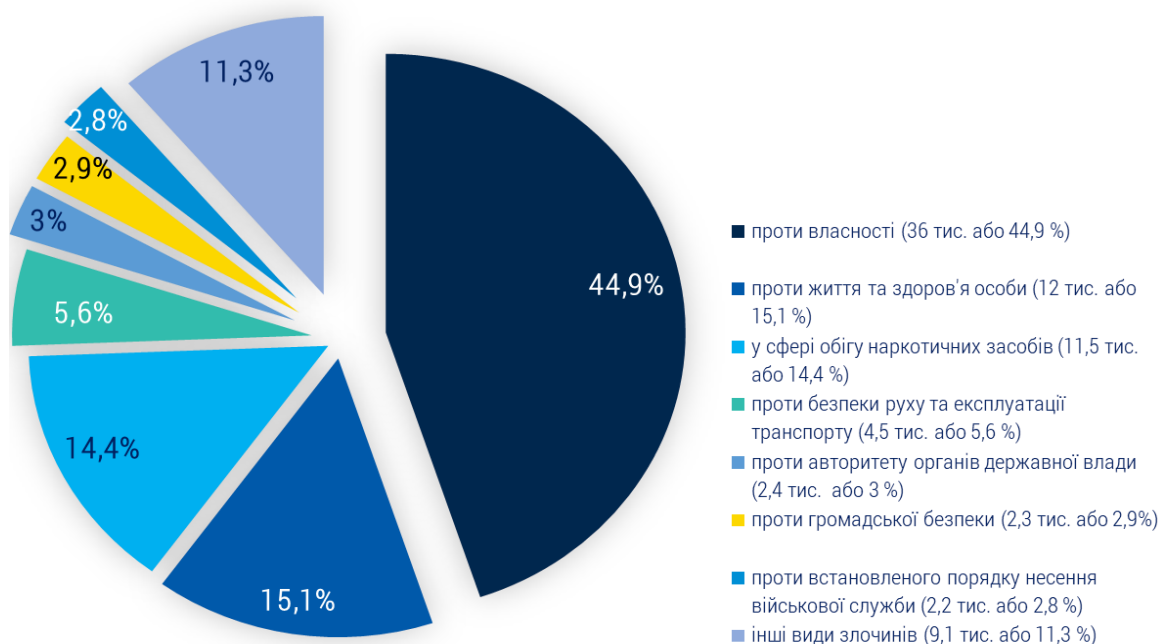
– справи про злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (статті 436–447 КК) – 0,01 % [0,01 %], або 7 [7] справ.

У 2021 р. **потерпіло від злочинів** 55,6 тис. [53,9 тис.] осіб, що на 3,1 % більше, із них: *жінок* – 24,1 тис. [23,3 тис.], *чоловіків* – 31,4 тис. [30,6 тис.]. Із загальної кількості

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

потерпілих від злочинів *неповнолітні особи* становили 1,7 тис. [1,6 тис.], у тому числі дівчаток – 677 [605]. Завдано матеріальної та моральної шкоди 43 тис. [43,6 тис.] осіб, або 77,3 % [81 %] від кількості усіх потерпілих від злочинів, на загальну суму близько 1,4 млрд грн.

Розгляд місцевими загальними судами з ухваленням вироку кримінальних проваджень (справ) за розділами Особливої частини Кримінального кодексу України у 2021 році

3.2. Оперативність розгляду місцевими загальними судами кримінальних проваджень (справ)⁹

Оперативність розгляду місцевими загальними судами кримінальних проваджень (справ) упродовж 2021 р. дещо покращилася порівняно з попереднім роком.

Зменшилась як кількість, так і частка **нерозглянутих кримінальних проваджень** (без матеріалів). Так, станом на 31 грудня 2021 р. місцеві загальні суди не розглянули 88 тис. [90 тис.] справ (за винятком тих, провадження в яких зупинено), що на 2,7 % менше порівняно з попереднім роком; їх частка від кількості справ, що перебували на розгляді, становила 41,9 % [43,1 %].

У строк **понад 6 місяців** (без урахування справ, провадження в яких зупинено) залишилися нерозглянутими 14,2 тис. [16,8 тис.] справ, що на 15,1 %

⁹ Статистичний звіт ДСА форми № 1-мзс «Звіт місцевих загальних судів про розгляд судових справ».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

менше; їх частка від кількості тих, що перебували на розгляді, також зменшилася – 6,6 % [7,8 %].

Понад 1 рік у провадженні місцевих загальних судів перебувало майже 18 тис. [20,7 тис.] справ, що на 13,2 % менше, або 8,4 % [9,6 %] від кількості справ, що перебували на розгляді. Найбільший відсоток нерозглянутих понад 1 рік кримінальних проваджень (справ) зафіксовано у місцевих загальних судах областей: Житомирської – 11,7 % від кількості справ, що перебували на розгляді судів області, Київської – 11,6 %, Житомирської – 11 %, Одеської – 11 %, Вінницької – 10,7 % та м. Києва – 10,9 %. Найменший відсоток таких кримінальних проваджень (справ) спостерігався у місцевих загальних судах областей: Чернівецької – 3 %, Чернігівської – 3,7 %, Полтавської – 4 %, Луганської – 4,3 %.

Понад 2 роки у провадженні місцевих загальних судів перебувало майже 28 тис. [22,5 тис.] справ, що на 24,2 % більше, або 13 % [10,5 %]. Найбільший відсоток нерозглянутих понад 2 роки кримінальних проваджень (справ) зафіксовано у місцевих загальних судах областей: Одеської – 20 % від кількості справ, що перебували на розгляді судів області, Житомирської – 17,8 %, Херсонської – 16,2 %, Черкаської – 15,8 %, Харківської – 15,1 % та м. Києва – 20,1 %. Найменший відсоток таких кримінальних проваджень (справ) спостерігався у місцевих загальних судах областей: Чернігівської – 2,9 %, Полтавської – 3,1 %, Чернівецької – 3,2 %.

Минулого року відбулося також зменшення як кількості кримінальних проваджень (справ), так і кількості **осіб, які трималися під вартою і рахувалися за судами понад 6 місяців**. Станом на 31 грудня 2021 р. місцеві загальні суди по першій інстанції не розглянули 5,9 тис. [6,1 тис.] кримінальних проваджень (справ), що на 3,4 % менше, або 2,8 % [2,9 %] від кількості тих, що перебували у провадженні судів, та за якими 7,6 тис. [7,8 тис.] осіб трималися під вартою і рахувалися за судами понад 6 місяців. Найбільша кількість таких нерозглянутих кримінальних проваджень (справ) перебувала в судах м. Києва – 909 справ стосовно 1,2 тис. осіб та областей: Дніпропетровської – 790 справ (998 осіб); Харківської – 598 справ (752 особи); Одеської – 445 справ (572 особи); Херсонської – 333 справи (381 особа); Київської – 329 справ (450 осіб); Донецької – 326 справ (412 осіб); Вінницької – 233 справи (286 осіб); Кіровоградської – 220 справ (281 особа).

Протягом 2021 р. також зменшилася (на 3,1 %) кількість фактів **відкладення розгляду кримінальних проваджень (справ)** місцевими загальними судами – 502 тис. [518 тис.].

До тривалого перебування справ на розгляді місцевих загальних судів, як і в попередні роки, призводила неявка у судові засідання учасників кримінального провадження. Так, **через неприбуття (неявку) обвинувачених (підсудних), свідків, захисників, прокурорів та інших учасників процесу** зафіксовано 159 тис. [156 тис.] фактів відкладення розгляду кримінальних проваджень (справ); їх частка від

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

загальної кількості фактів відкладення розгляду кримінальних проваджень (справ) протягом року дещо збільшилась – 31,6 % [30,1 %].

Із них через неприбуття (неявку):

- обвинуваченого (підсудного) – майже 90 тис. [90 тис.];
- свідків чи потерпілих – 36 тис. [35 тис.];
- захисника – 14,5 тис. [12,3 тис.];
- прокурора – 7 тис. [7,6 тис.].

Через **нездійснення доставки до суду обвинуваченого (підсудного), який тримається під вартою**, зафіксовано 7,3 тис. [8,5 тис.] фактів відкладення розгляду кримінальних проваджень (справ), що менше на 15 %.

Упродовж 2021 р. зафіксовано 5,3 тис. [5 тис.] фактів ухвалення місцевими загальними судами рішень про **привід свідка** під час розгляду кримінальних проваджень (справ), що на 5 % більше, ніж у попередньому році. Із них відповідні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства, не виконали постанови судів про привід осіб у 2,6 тис. [2,5 тис.] матеріалах, або 48,7 % [50,4 %] від кількості тих, у яких було прийнято рішення про привід свідка; про **привід обвинуваченого (підсудного)** – 20 тис. [18,9 тис.] фактів (більше на 6,4 %); із них не виконано постанови судів про привід обвинуваченого (підсудного) – у 10,7 тис. [10,3 тис.] матеріалах (майже кожна друга постанова суду), або 53,4 % [54,7 %]. Місцеві загальні суди змінили обвинуваченому (підсудному) запобіжний захід на **взяття під варту** у 217 [279] кримінальних провадженнях (справах), що на 22,2 % менше. **Грошове стягнення** накладено на 855 [589] осіб.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

У зв'язку із розшуком обвинуваченого (підсудного) місцеві загальні суди зупинили провадження у 11,1 тис. [9,7 тис.] справах, що порівняно з 2020 р. на 14,5 % більше; їх частка від кількості справ, провадження в яких зупинено, становила 95,9 % [91,7 %]. Найбільший відсоток зупинених провадженням кримінальних справ у зв'язку з розшуком обвинуваченого (підсудного) відмічався у місцевих загальних судах областей: Донецької – 96,1 % (від загальної кількості зупинених провадженням справ області), Тернопільської – 96 %, Харківської – 94,2 %, Закарпатської – 94,1 %, Запорізької – 93,8 %, Луганської – 93,6 %, Миколаївська – 93,2 %, Херсонської – 93,2 %, Одеської – 92,9 %, Волинської – 92 % та міста Києва – 90,6 %.

У 2021 р. кількість кримінальних проваджень (справ) і матеріалів, провадження в яких закінчено протягом 3-х місяців, становила 869 тис. [835 тис.], що на 4 % більше. У строк від 3 місяців до 1 року закінчено провадження у 52,1 тис. [65,2 тис.] справ і матеріалів; понад 1 року до 2 років – 14,3 тис. [13,9 тис.] справ і матеріалів; понад 2 років до 3 років – 5,8 тис. [4,4 тис.] справ і матеріалів. Кількість закінчених провадженням у минулому році справ і матеріалів, розгляд яких тривав понад 3 роки, становила 4,7 тис. [2,5 тис.], що на 90,3 % більше.

3.3. Розгляд клопотань, скарг, заяв під час досудового розслідування та судового розгляду¹⁰

Протягом 2021 р. у провадженні слідчих суддів під час досудового розслідування перебувало 739 тис. [709 тис.] клопотань, скарг, заяв, що на 4,3 % більше порівняно з 2020 р. Із них 719 тис. [685 тис.] надійшло на розгляд у минулому році, у тому числі клопотань слідчих, прокурорів щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження – 619 тис. [588 тис.], що на 5,3 % більше.

Слідчі судді усього розглянули 718 тис. [686 тис.] клопотань, скарг та заяв (97,2 % [96,8 %] від кількості тих, що перебували на розгляді), із них повернули слідчим, прокурорам та іншим особам – 43,1 тис. [36 тис.], у тому числі клопотань слідчих, прокурорів щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження – 26 тис. [26 тис.].

Під час досудового розслідування слідчі судді розглянули (без урахування повернутих) на 4 % більше клопотань слідчих, прокурорів щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження – 586 тис. [564 тис.], із яких задоволено 491 тис. [464 тис.] клопотань, або 83,8 % [82,3 %] від кількості

¹⁰ Статистичний звіт ДСА форми № 1-к «Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

розглянутих. У тому числі розглянуто усього 37 тис. [44 тис.] клопотань *про застосування запобіжних заходів*, із яких задоволено 23 тис. [27 тис.], або 63 % [60,8 %] від кількості розглянутих.

Так, слідчі судді у 2021 р. розглянули (без урахування повернутих) клопотання: **про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою** – 25,4 тис. [30,7 тис.], із них задоволено 13,4 тис. [14,2 тис.], або 52,7 % [46,2 %] від кількості розглянутих; **про продовження строків тримання під вартою** – 6,9 тис. [6,7 тис.], із них задоволено 6,5 тис. [6,2 тис.], або 94 % [92,6 %]; **про застосування особистого зобов'язання** – 3,7 тис. [4,6 тис.], із них задоволено 3,4 тис. [4,2 тис.], або 92 % [92,3 %]; **про застосування домашнього арешту** – 7,2 тис. [8 тис.], із них задоволено 6,1 тис. [6,9 тис.], або 85,3 % [86,6 %]; **про застосування застави** – 507 [486], із них задоволено 261 [295], або 51,5 % [60,7 %]; **про застосування особистої поруки** – 15 [43], із них задоволено 11 [21], або 73,3 % [48,8 %].

Слідчим суддям відповідно до положень частини першої статті 303 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) надійшло на розгляд 99,2 тис. [97,3 тис.] **скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора**, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування (на 2 % більше, ніж у 2020 р.). Усього у провадженні перебувало 108 тис. [105 тис.] таких скарг. Повернуто майже 11 тис. [9 тис.] скарг. Розглянуто (без повернутих) 89 тис. [86,5 тис.] скарг, із них задоволено 53 тис. [52,9 тис.], або 59,7 % [61,2 %] від кількості розглянутих.

У тому числі розглянуто скарг (без урахування повернутих) на:

– **бездіяльність слідчого, прокурора**, яка полягає у невнесенні відомостей

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, у непервинній тимчасово вилученого майна згідно з вимогами ст. 169 КПК, а також у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний вчинити у визначений КПК строк (пункт 1 ч. 1 ст. 303 КПК), – 67,7 тис. [63,9 тис.], із них задоволено 41,1 тис. [40,1 тис.] скарг, або 60,8 % [62,7 %] від кількості розглянутих;

– рішення слідчого чи прокурора про закриття кримінального провадження (пункти 3, 4 ч. 1 ст. 303 КПК) – 13,2 тис. [13,8 тис.], із них задоволено 9,1 тис. [9,5 тис.], або 68,5 % [69 %] від кількості розглянутих;

– рішення слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій (пункт 7 ч. 1 ст. 303 КПК) – 2,1 тис. [2,4 тис.], із них задоволено 909 [1,1 тис.], або 44 % [43,9 %] від кількості розглянутих.

Під час судового розгляду судьями місцевих загальних судів прийнято рішення про застосування спеціальної конфіскації у 777 [658] кримінальних провадженнях стосовно 830 [691] осіб на суму 782 тис. грн. Рішення про накладення арешту на майно (кошти, активи) у 2 [0] кримінальних провадженнях стосовно 2 [0] осіб на загальну суму 2 млн 432 тис. грн. **Заходи забезпечення кримінального провадження** застосовано у 6 тис. [6,2 тис.] справах. Постановлено 6,7 тис. [10,5 тис.] ухвал про надання органом пробації досудової доповіді (на 35,9 % менше), із них 556 [665] щодо неповнолітніх осіб.

За результатами розгляду кримінальних проваджень місцеві загальні суди **взяли під варту** 773 [801] особи, що на 3,5 % менше, ніж у 2020 р. **Звільнено з-під варту** 691 [809] особу, що також менше на 14,6 %; із них у зв'язку із засудженням особи до інших видів покарання, не пов'язаних із позбавленням волі на певний строк, – 219 [287] осіб.

Під **заставу** місцеві загальні суди звільнили 173 [120] особи. Сума внесеної застави склала 14 млн 725 тис. грн.

У 2021 р. місцевими загальними судами на 4,7 % менше розглянуто клопотань **про звільнення від кримінальної відповідальності** – 2,6 тис. [2,7 тис.], із них задоволено 2,5 тис. [2,6 тис.], або 97,1 % [95,7 %] від кількості розглянутих клопотань.

У порядку **надання міжнародної правової допомоги** місцевими загальними судами усього розглянуто 1,6 тис. [1,4 тис.] запитів, клопотань, скарг; із них повернуто – 147 [101], задоволено – 1,1 тис. [1,1 тис.], або 76,4 % [75,9 %] від кількості розглянутих (без повернутих), відмовлено – 178 [149]. У тому числі слідчі судді розглянули: **клопотань прокурорів про застосування екстрадиційного арешту особи за запитом компетентного органу іноземної держави про її видачу** (ст. 584 КПК) – 123 [165], із них задоволено – 105 [146], відмовлено – 16 [14]; запитів про

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

вручення документів згідно з положеннями ст. 564 КПК – 413 [350], із них повернуто – 108 [78], задоволено – 185 [182], відмовлено – 44 [39]; клопотань про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України (ст. 609 КПК) – 196 [260], із них повернуто – 11 [6], задоволено – 173 [232], відмовлено – 5 [11].

У 10 [4] кримінальних провадженнях відповідно до ст. 323 КПК здійснено спеціальне судове провадження (місцеві загальні суди областей: Черкаської – 8 кримінальних провадження, Тернопільської – 1 та м. Києва – 1).

Із фіксуванням судового процесу за допомогою звукозаписувальних технічних засобів розглянуто 338 тис. [368 тис.] кримінальних проваджень (справ).

У режимі відеоконференції судове провадження здійснювалося у 15 тис. [16 тис.] кримінальних провадженнях (справах).

Відповідно до ст. 31 КПК судом присяжних розглянуто 41 [44] кримінальне провадження.

Із порушенням передбачених КПК строків протягом минулого року звернуто до виконання 40 [23] вироків, або 0,05 % [0,03 %] від кількості ухвалених судами по першій інстанції.

Кількість цивільних позовів, заявлених у кримінальному провадженні, становила 9,2 тис. [8,9 тис.], що на 4,2 % більше.

Станом на 31 грудня 2021 р. слідчі судді під час досудового розслідування не розглянули 20,6 тис. клопотань, скарг та заяв, або 2,8 % [3,2 %] від загальної кількості тих, що перебували на розгляді протягом року.

В апеляційному порядку¹¹ упродовж 2021 р. на 4,7 % менше розглянуто апеляційних скарг на ухвали слідчих суддів – 18,4 тис. [19,3 тис.], із них щодо 13,6 тис. [13,5 тис.] осіб ухвали залишено без змін (74,1 % [69,9 %] від кількості розглянутих); скасовано із постановленням нової ухвали – щодо 4,8 тис. [5,8 тис.] осіб, або 25,9 % [30,1 %].

У тому числі щодо 11,6 тис. [13 тис.] осіб розглянуто апеляційні скарги на ухвали слідчих суддів, постановлені за наслідками розгляду клопотань (подань) щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження, із них залишено без змін ухвали щодо майже 9 тис. [9,8 тис.] осіб (77,7 % [75 %] від кількості розглянутих); скасовано із постановленням нової ухвали відносно 2,6 тис. [3,3 тис.] осіб, у тому числі змінено запобіжний захід щодо 56 [57] осіб.

Із них щодо 4,1 тис. [4,6 тис.] осіб розглянуто апеляцій на ухвали слідчих суддів про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, що на 10,7 % менше порівняно з попереднім роком; скасовано із постановленням нової ухвали відносно 543 [687] осіб, або 4,1 % [4,8 %] від кількості задоволених

¹¹ Статистичний звіт ДСА форми № 2-к «Звіт судів апеляційної інстанції про розгляд апеляційних скарг у порядку кримінального провадження».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

місцевими загальними судами клопотань (подань) про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

3.4. Апеляційний розгляд матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ)¹²

У 2021 р. на розгляді апеляційних загальних судів усього **перебувало** 277 тис. [282 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 1,2 % менше порівняно з 2020 р. Із них справ і матеріалів:

- *кримінального судочинства* – 247 тис. [253 тис.];
- *про адміністративні правопорушення* – 32 тис. [29 тис.].

Протягом минулого року до апеляційних загальних судів усього **надійшло** 264 тис. [270 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення (на 2,2 % менше), із них кримінального судочинства – 236 тис. [243 тис.]. У тому числі надійшло:

- ухвал про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції одного суду апеляційної інстанції (ст. 34 КПК) – 10,3 тис. [15,6 тис.];
- ухвал про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії (ст. 248 КПК) – 171 тис. [175 тис.];
- заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами – 205 [148];
- ухвал щодо виконання судового рішення (пункт 4 ч. 2 ст. 539 КПК) – 24 [15];
- заяв про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження – 2 [3].
- кримінальних проваджень (справ) і матеріалів за апеляційними скаргами на вироки, ухвали (постанови) місцевих загальних судів – 55 тис. [53 тис.], що на 3,8 % більше порівняно з попереднім роком, із них за апеляційними скаргами на вироки – 14 тис. [13 тис.] справ (на 10,4 % більше).

Усього у 2021 р. апеляційними загальними судами **розглянуто** 262 тис. [267 тис.] справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, що на 1,7 % менше, із них *кримінального судочинства* – 235 тис. [242 тис.]. Кількість осіб, стосовно яких за апеляційними скаргами розглянуто матеріалів кримінального судочинства та кримінальних проваджень (справ),

¹² Статистичні звіти ДСА форми № 2-к «Звіт судів апеляційної інстанції про розгляд апеляційних скарг у порядку кримінального провадження» та форми № 2-азс «Звіт апеляційних судів про розгляд судових справ».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

становила 44 тис. [42 тис.], із них за апеляційними скаргами на вироки – 12,6 тис. [11,7 тис.] осіб.

В апеляційному порядку перевірено законність та обґрунтованість 43 тис. [40 тис.] **вироків, ухвал (постанов) місцевих загальних судів у справах і матеріалах кримінального судочинства**, що на 10,5 % більше; із них **кримінальних проваджень (справ) за апеляційними скаргами на вироки** – 11,4 тис. [10,3 тис.]. Апеляційні скарги задоволено у 13,5 тис. [13,5 тис.] матеріалах кримінального провадження та кримінальних провадженнях (справах), із них за апеляційними скаргами на вироки – у 5,7 тис. [5,2 тис.] кримінальних провадженнях (справах).

Загальна кількість осіб, стосовно яких за апеляційними скаргами **скасовано і змінено вироки, ухвали (постанови) місцевих загальних судів**, становила 14,1 тис. [14,3 тис.], що на 1,9 % менше.

Із них за апеляційними скаргами **скасовано і змінено вироки місцевих загальних судів** стосовно 6,2 тис. [5,8 тис.] осіб. Частка осіб, стосовно яких в апеляційному порядку у 2021 р. скасовано і змінено вироки місцевих загальних судів, залишилася майже на рівні попереднього року – 7,4 % [7,3 %] від кількості осіб, щодо яких місцевими загальними судами було ухвалено вироки.

Найбільший відсоток скасованих і змінених за апеляційними скаргами вироків постановили місцеві загальні суди областей: Вінницької – 13,5 % [12 %] від кількості засуджених, виправданих осіб місцевими загальними судами області; Харківської – 9,5 % [11,1 %]; Херсонської – 9,3 % [13,8 %]. Найменший відсоток скасованих і змінених за апеляційними скаргами вироків постановили місцеві загальні суди областей: Закарпатської – 2,8 % [2,8 %]; Сумської – 3,3 % [4,2 %]; Луганської – 3,4 % [4 %].

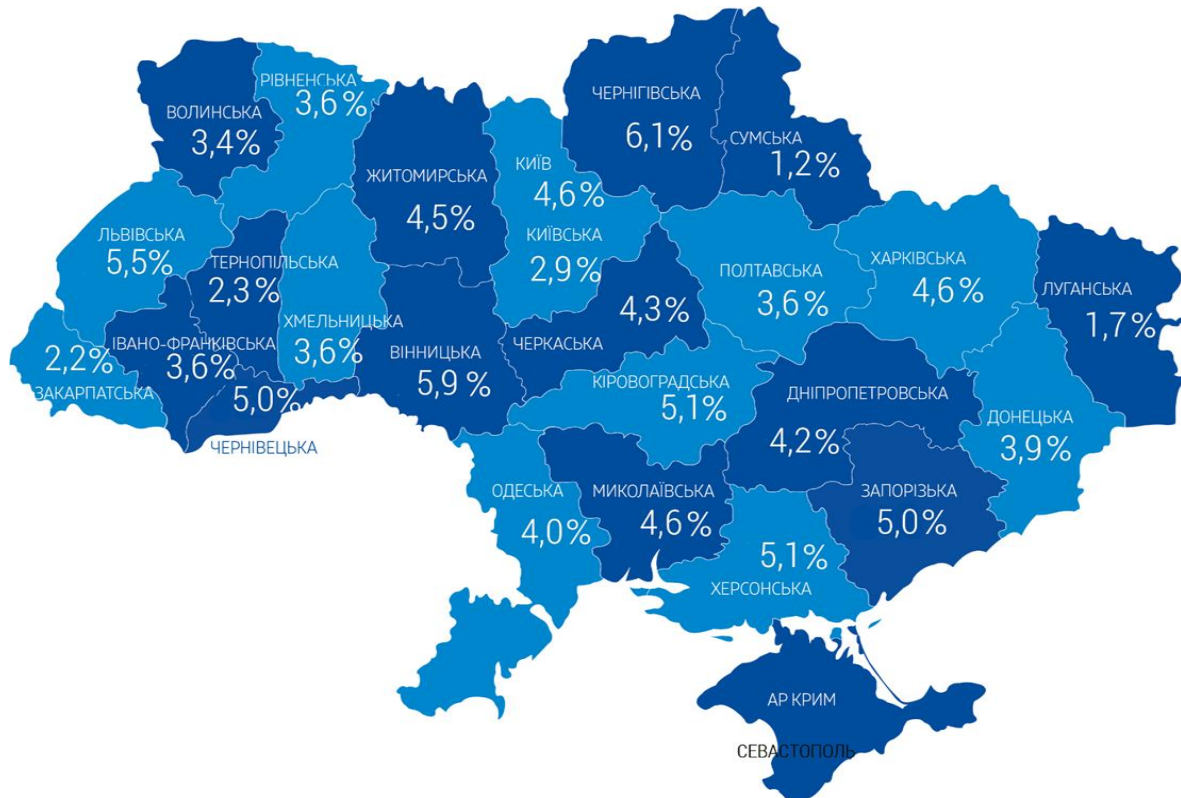
У тому числі за апеляціями **скасовано вироки** стосовно 3,5 тис. [3,4 тис.] осіб, що на 3,4 % більше, із них:

- *із направленням справи на новий судовий розгляд* стосовно 1,3 тис. [1,7 тис.] осіб; їх частка від кількості осіб, щодо яких вироки місцевих загальних судів скасовано в апеляційному порядку, значно зменшилась порівняно з попереднім роком і становила 37,5 % [50,7 %];
- *із постановленням нового вироку* стосовно 1,6 тис. [1,3 тис.] осіб, або 46,4 % [37,5 %]. У тому числі новий вирок ухвалено через необхідність застосування більш суворого покарання стосовно 846 [669] осіб, або 52,4 % [52,9 %] від кількості тих, щодо яких апеляційними загальними судами ухвалено нові вироки у справах;
- *із закриттям кримінального провадження* стосовно 547 [362] осіб, або 15,7 % [10,7 %] від кількості тих, щодо яких вироки скасовано. У тому числі відповідно до положень КПК із закриттям провадження у справі в разі, якщо не встановлені достатні докази для доведення винуватості особи у

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

суді і вичерпані можливості їх отримати в апеляційному порядку, скасовано вироки стосовно 87 [48] осіб, або 15,9 % [13,3 %] від кількості усіх осіб, вироки щодо яких скасовано із закриттям провадження у справі.

ВІДСОТОК СКАСОВАНИХ ВИРОКІВ МІСЦЕВИХ ЗАГАЛЬНИХ СУДІВ ЗА АПЕЛЯЦІЙНИМИ СКАРГАМИ У 2021 РОЦІ

Виправдувальні вироки в апеляційному порядку скасовано стосовно 177 [226] осіб, що на 21,7 % менше; із них у справах публічного обвинувачення виправдувальні вироки скасовано щодо 174 [222] осіб. Постановлено новий вирок у зв'язку зі скасуванням необґрунтованого виправдувального вироку суду першої інстанції стосовно 63 [31] осіб (35,6 % [13,7 %] від загальної кількості скасованих виправдувальних вироків), із них у справах публічного обвинувачення – щодо 61 [28] особи.

Найчастіше підставами для скасування вироків в апеляційному порядку, як і в минулі роки, були *істотні порушення вимог кримінально-процесуального закону* (ст. 412 КПК). Скасовано вироки стосовно 1,2 тис. [1,4 тис.] осіб, або 35,7 % [41,5 %] від кількості тих осіб, щодо яких вироки скасовано. Із них судове провадження здійснено за відсутності захисника, якщо його участь є обов'язковою (пункт 4 ч. 2 ст. 412 КПК), стосовно 7 [16] осіб.

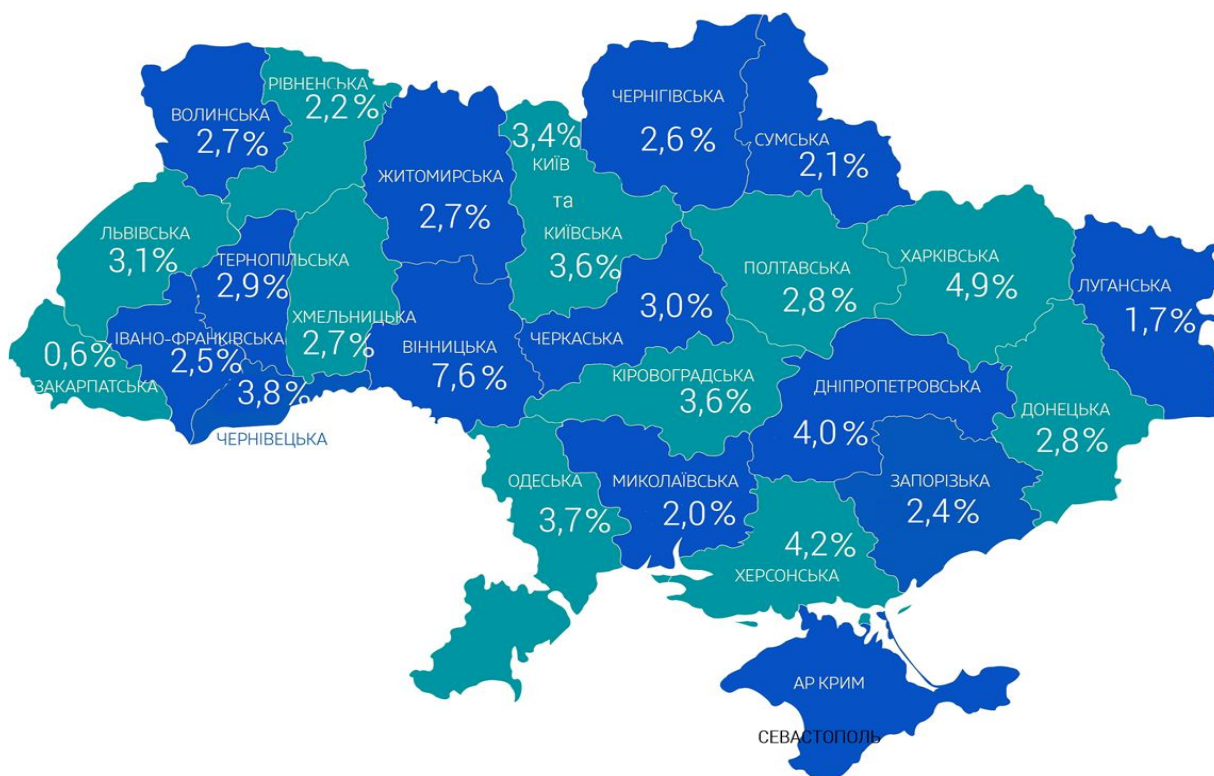
Через *неправильне застосування закону про кримінальну відповідальність* (ст. 413 КПК) скасовано вироки стосовно 1 тис. [818] осіб, їх частка від кількості осіб,

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

щодо яких вироки в апеляційному порядку скасовано, становила 29,2 % [24,3 %]; через *невідповідність призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого* (ст. 414 КПК) – щодо 414 [395] осіб, або 11,9 % [11,7 %]; через *неповноту судового розгляду* (ст. 410 КПК) – щодо 102 [170] осіб, або 2,9 % [5 %]; через *невідповідність висновків суду фактичним обставинам кримінального провадження* (ст. 411 КПК) – щодо 133 [153] осіб, або 3,8 % [4,5 %].

В апеляційному порядку **змінено вироки** стосовно 2,8 тис. [2,4 тис.] осіб; їх частка від загальної кількості засуджених, виправданих місцевими загальними судами осіб дещо зросла – 3,3 % [3 %]. Із них *без зміни кваліфікації злочину з пом'якшенням призначеного покарання*, якщо суд апеляційної інстанції визнав, що покарання за своєю суворістю не відповідає тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого, змінено вироки стосовно 747 [603] осіб, або 27 % [25,2 %] від загальної кількості осіб, щодо яких змінено вирок. *Зі зміною правової кваліфікації* кримінального правопорушення і застосуванням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність про менш тяжке кримінальне правопорушення змінено вироки стосовно 237 [146] осіб, або 8,6 % [6,1 %] від загальної кількості осіб, щодо яких змінено вирок.

Відсоток змінених вироків місцевих загальних судів за апеляційними скаргами у 2021 році

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

Апеляційними загальними судами за результати апеляційного розгляду також **скасовано ухвали (постанови)** місцевих загальних судів стосовно 2,7 тис. [2,5 тис.] осіб; **змінено ухвали (постанови)** стосовно 326 [286] осіб; **залишено без змін ухвали (постанови)** щодо 9,7 тис. [8,5 тис.] осіб.

За **нововиявленими або виключними обставинами** у провадженні апеляційних загальних судів перебувало 220 [174] заяв про перегляд судових рішень у кримінальних провадженнях (справах), що на 26,4 % більше. За результатами розгляду повернуто або закрито кримінальне провадження у зв'язку з відмовою від заяви – за 176 [119] заявами, або 80 % [68,4 %]. Розглянуто по суті 31 [30] заяву, із 4 [1] заяви задоволено із скасуванням ухвали і ухваленням нової ухвали; 27 [27] заяв залишено без задоволення.

В апеляційному порядку згідно з положеннями КПК упродовж 2021 р. на розгляді перебувало 28,8 тис. [27,7 тис.] **апеляційних скарг на ухвали слідчих суддів**, що на 4 % більше. Розглянуто 26,3 тис. [25,3 тис.], із них в апеляційному порядку задоволено 5,2 тис. [5,8 тис.], або 19,9 % [22,7 %] від кількості розглянутих.

Станом на 31 грудня 2021 р. нерозглянутими залишилися 16,4 тис. справ і матеріалів кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення, або 5,9 % [5,4 %] від кількості тих, що перебували у провадженні апеляційних загальних судів. У тому числі кримінального судочинства – 12,5 тис., або 5,1 % [4,5 %], із них за апеляційними скаргами на вироки місцевих загальних судів – 7,7 тис.

3.5. Касаційний розгляд кримінальних проваджень (справ), процесуальних звернень кримінального судочинства та про адміністративні правопорушення¹³

До ККС ВС протягом 2021 р. на розгляд **надійшло** 9,5 тис. [9,6 тис.] процесуальних звернень (касаційних скарг, подань, клопотань, заяв) та кримінальних проваджень (справ), що на 1,7 % менше порівняно з попереднім роком.

Із загальної кількості процесуальних звернень, що надійшли на розгляд до ККС ВС, касаційні скарги на судові рішення суду першої або апеляційної інстанції у кримінальних провадженнях (справах) становили майже 81,6 % [73,8 %], або 7,7 тис. [7,1 тис.].

На 36,8 % зменшилася кількість подань, клопотань про направлення кримінального провадження (справи) з одного суду до іншого – 1,4 тис. [2,2 тис.]; їх частка у структурі процесуальних звернень, що надійшли до ККС ВС, також зменшилася – 14,7 % [22,9 %].

На 44 % збільшилася у структурі надходження кількість заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами – 131 [91].

¹³ Статистичний звіт форми № 5-ВС «Звіт про здійснення правосуддя Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

На 4,4 % менше надійшло на розгляд до ККС ВС процесуальних звернень у справах про адміністративні правопорушення – 215 [225], із них подань про визначення підсудності – 8 [11].

Показник **середньої кількості надходження процесуальних звернень і кримінальних проваджень** у розрахунку на одного суддю ККС ВС¹⁴ у 2021 р. дещо збільшився і становив 278 [268].

Із урахуванням нерозглянутих за попередній рік касаційних скарг, подань, клопотань, заяв і кримінальних проваджень (справ), у ККС ВС протягом 2021 р. усього **перебувало** на розгляді 13,4 тис. [14,5 тис.] процесуальних звернень та кримінальних проваджень, що на 7,6 % менше, ніж у 2020 р.

Із них касаційні скарги у кримінальних провадженнях (справах) на судові рішення суду першої або апеляційної інстанції становили 86,9 % [82,5 %] серед загальної кількості процесуальних звернень, що перебували на розгляді ККС ВС, або 11,6 тис. [12 тис.], що на 2,7 % менше.

Частка клопотань про направлення кримінального провадження (справи) з одного суду до іншого становила 10,5 % [15,3 %], або 1,4 тис. [2,2 тис.].

Показник **середньої кількості процесуальних звернень і кримінальних проваджень, що перебували на розгляді**, у розрахунку на одного суддю ККС ВС у 2021 р. становив 394 [402].

Розглянуто усього 9,6 тис. [9,4 тис.] процесуальних звернень і кримінальних проваджень (без урахування касаційних скарг, провадження в яких відкрито), що більше на 2,8 % порівняно з попереднім роком, або 71,9 % [64,6 %] від кількості тих, що перебували на розгляді упродовж року.

Структура розглянутих ККС ВС процесуальних звернень і кримінальних проваджень:

- касаційні скарги, кримінальні провадження – 82 % від загальної кількості розглянутих, або 7,9 тис. [6,9 тис.], що на 15,2 % більше;
- подання, клопотання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції різних апеляційних судів, а також про направлення кримінального провадження з одного суду апеляційної інстанції до іншого – 14,5 %, або 1,4 тис. [2,2 тис.], що на 36,7 % менше;
- процесуальні звернення у справах про адміністративні правопорушення – 2,2 %, або 215 [224];
- заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами – 1,2 %, або 114 [76], що на 50 % більше.

Із загальної кількості розглянутих у 2021 р. процесуальних звернень майже кожне четверте процесуальне звернення **повернуто** або **визнано таким, що не**

¹⁴ Показник навантаження (тут і далі) розраховано із урахуванням середньої кількості суддів, які здійснювали правосуддя у ККС ВС у 2021 р.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

підлягає розгляду з урахуванням вимог ст. 383 Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р., – 2,6 тис. [1,8 тис.], або 26,8 % [19,5 %] від розглянутих, що на 41,2 % більше порівняно з 2020 р.

На 9,4 % більше постановлено ухвал **про відмову у відкритті касаційного провадження** – 2,9 тис. [2,6 тис.], або 29,8 % [28 %] від кількості розглянутих (кожне третє розглянуте процесуальне звернення). Із них 61,7 % [60,7 %] становили ухвали з *мотивованими відмовами* у відкритті касаційного провадження – 1,8 тис. [1,6 тис.].

Кожне четверте процесуальне звернення із загальної кількості тих, що перебували на розгляді, **залишено без руху** і встановлено необхідний строк для усунення недоліків – 3 тис. [2,7 тис.], що на 10,3 % більше.

Відкрито касаційне провадження у 3,4 тис. [3 тис.] касаційних скаргах і заявах про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами (на 16,5 % більше), або 25,7 % [24,5 %] від кількості касаційних скарг, заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами, що перебували на розгляді.

На 15,6 % менше **розглянуто по суті** процесуальних звернень і кримінальних проваджень – 4,1 тис. [4,8 тис.], їх частка також зменшилась і становила 42,2 % [51,3 %] від загальної кількості розглянутих упродовж 2021 р.

Із них за касаційними скаргами на судові рішення **розглянуто по суті та здійснено перегляд рішень суду першої або апеляційної інстанції** у 2,7 тис. [2,6 тис.] кримінальних провадженнях (справах), що на 2,7 % більше.

Закрито касаційне провадження відповідно до положень ст. 432 КПК у 119 [107] касаційних скаргах (на 11,2 % більше).

Протягом 2021 р. постановлено 102 [74] ухвали про задоволення або відмову у задоволенні заяви **про відвід (самовідвід) судді**, що становило 1,1 % [0,8 %] від загальної кількості розглянутих процесуальних звернень. Із них про задоволення заяви винесено 46 ухвал (45,1 % [63,5 %] від кількості розглянутих).

Протягом минулого року за результатами розгляду процесуальних звернень і кримінальних проваджень (справ) суддями ККС ВС усього ухвалено 18,9 тис. судових рішень.

Показник **середньої кількості розглянутих процесуальних звернень і кримінальних проваджень** у розрахунку на одного суддю ККС ВС у 2021 р. збільшився і становив 283 [260].

У 2021 р. за касаційними скаргами на судові рішення на 2,7 % більше **розглянуто по суті** кримінальних проваджень (справ) – 2,7 тис. [2,6 тис.] стосовно майже 3 тис. [2,9 тис.] осіб, що також більше на 0,7 %.

Закрито касаційне провадження у 119 [107] касаційних скаргах відповідно до положень ст. 432 КПК (більше на 11,2 %).

За результатами касаційного розгляду у задоволенні скарги відмовлено та

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

судове рішення **залишено без зміни** у 1,6 тис. [1,5 тис.] кримінальних провадженнях (на 4,3 % більше) стосовно 1,8 тис. [1,7 тис.] осіб. Їх частка від загальної кількості судових рішень, переглянутих у касаційному порядку (без урахування тих, касаційне провадження в яких закрито), збільшилась і становила 60,5 % [59,6 %].

Касаційну скаргу задоволено та судове рішення **скасовано** у 831 [844] кримінальному провадженні (менше на 1,5 %) стосовно 932 [963] осіб, або 31,2 % [32,5 %] від загальної кількості судових рішень, переглянутих у касаційному порядку.

За результатами розгляду касаційних скарг найбільший відсоток осіб¹⁵, стосовно яких скасовано судові рішення, зафіксовано в судах областей: Волинської – 41,7 % (скасовано 53 судових рішення із 127 переглянутих у касаційному порядку), Івано-Франківської – 41,7 % (20 із 48), Закарпатської – 41,2 % (14 із 34), Кіровоградської – 39,5 % (30 із 76), Львівської – 39,3 % (59 із 150), Київської та міста Києва – 36,1 % (169 із 468); найменший відсоток таких осіб відмічався в судах областей: Житомирської – 18,4 % (14 із 76), Луганської – 22,5 % (9 із 40), Хмельницької – 22,5 % (23 із 102), Чернігівської – 25,2 % (35 із 139) та Сумської – 25,8 % (8 із 31).

Із загальної кількості скасованих судових рішень у 22 [13] провадженнях стосовно 22 [16] осіб судові рішення **скасовано із закриттям кримінального провадження**. Їх частка від загальної кількості скасованих у касаційному порядку судових рішень збільшилась і становила 2,6 % [1,5 %]. Із них через відсутність в діянні складу кримінального правопорушення (пункт 2 частини першої ст. 284 КПК) скасовано судові рішення із закриттям кримінального провадження стосовно 8 осіб (36,4 %); у зв'язку з невстановленням достатніх доказів для доведення винуватості особи в суді і вичерпано можливості їх отримати (пункт 3 частини першої ст. 284 КПК) – щодо 5 осіб (22,7 %).

Судове рішення **скасовано із призначенням нового розгляду** у 809 [831] кримінальних провадженнях (на 2,6 % менше) стосовно 910 [947] осіб, або 97,4 % [98,5 %] від загальної кількості скасованих у касаційному порядку судових рішень, у тому числі із призначенням нового розгляду *у суді першої інстанції* – у 70 [65] кримінальних провадженнях стосовно 80 [82] осіб, *у суді апеляційної інстанції* – у 739 [766] кримінальних провадженнях стосовно 830 [865] осіб.

Судове рішення **змінено** у 221 [204] кримінальному провадженні, що на 8,3 % більше, стосовно 242 [225] осіб, або 8,3 % [7,9 %] від загальної кількості судових рішень, переглянутих у касаційному порядку.

Найбільший відсоток осіб, стосовно яких змінено судові рішення, зафіксовано в судах областей: Дніпропетровської – 13 % (змінено 30 судових рішення із 230 переглянутих у касаційному порядку), Сумської – 12,9 % (4 із 31),

¹⁵ Від кількості осіб, стосовно яких переглянуто судові рішення кожного окремого регіону.

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

Вінницької – 11,3 % (16 із 141), Черкаської – 11,2 % (11 із 98); найменший відсоток таких осіб спостерігався в судах областей: Рівненської – 1,9 % (1 із 52), Закарпатської – 2,9 % (1 із 34) та Львівської – 4,7 % (7 із 150).

Результати касаційного перегляду судових рішень у кримінальних провадженнях у кримінальних провадженнях у 2020–2021 роках (за кількістю осіб)

№ з/п	Найменування областей (регіонів)	Загальна кількість судових рішень, переглянутих у касаційному порядку		Кількість осіб, щодо яких судові рішення:											
				скасовано				змінено				скасовано та змінено РАЗОМ			
		РОКИ		РОКИ		РОКИ		РОКИ		РОКИ		РОКИ			
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021		
		абс.	питома вага, % *	абс.	питома вага, % *	абс.	питома вага, % *	абс.	питома вага, % *	абс.	питома вага, % *	абс.	питома вага, % *		
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	АР Крим	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2	Вінницька	144	141	51	35,4	41	29,1	23	16,0	16	11,3	74	51,4	57	40,4
3	Волинська	90	127	31	34,4	53	41,7	2	2,2	10	7,9	33	36,7	63	49,6
4	Дніпропетровська	233	230	66	28,3	69	30,0	32	13,7	30	13,0	98	42,1	99	43,0
5	Донецька	151	189	41	27,2	50	26,5	23	15,2	18	9,5	64	42,4	68	36,0
6	Житомирська	81	76	19	23,5	14	18,4	6	7,4	5	6,6	25	30,9	19	25,0
7	Закарпатська	41	34	22	53,7	14	41,2	2	4,9	1	2,9	24	58,5	15	44,1
8	Запорізька	177	161	37	20,9	51	31,7	8	4,5	15	9,3	45	25,4	66	41,0
9	Івано-Франківська	50	48	13	26,0	20	41,7	3	6,0	3	6,3	16	32,0	23	47,9
10	Київська та м. Київ	499	468	176	35,3	169	36,1	30	6,0	36	7,7	206	41,3	205	43,8
11	Кіровоградська	63	76	25	39,7	30	39,5	5	7,9	5	6,6	30	47,6	35	46,1
12	Луганська	54	40	17	31,5	9	22,5	3	5,6	2	5,0	20	37,0	11	27,5
13	Львівська	147	150	59	40,1	59	39,3	9	6,1	7	4,7	68	46,3	66	44,0
14	Миколаївська	123	104	44	35,8	30	28,8	8	6,5	7	6,7	52	42,3	37	35,6
15	Одеська	124	153	62	50,0	52	34,0	6	4,8	9	5,9	68	54,8	61	39,9
16	Полтавська	98	102	21	21,4	30	29,4	10	10,2	7	6,9	31	31,6	37	36,3
17	Рівненська	55	52	21	38,2	17	32,7	0	0,0	1	1,9	21	38,2	18	34,6
18	Сумська	69	31	18	26,1	8	25,8	8	11,6	4	12,9	26	37,7	12	38,7
19	Тернопільська	38	38	5	13,2	10	26,3	1	2,6	3	7,9	6	15,8	13	34,2
20	Харківська	179	189	69	38,5	57	30,2	11	6,1	17	9,0	80	44,7	74	39,2
21	Херсонська	86	95	16	18,6	26	27,4	10	11,6	6	6,3	26	30,2	32	33,7
22	Хмельницька	82	102	27	32,9	23	22,5	7	8,5	10	9,8	34	41,5	33	32,4
23	Черкаська	85	98	24	28,2	32	32,7	6	7,1	11	11,2	30	35,3	43	43,9
24	Чернівецька	103	116	40	38,8	33	28,4	2	1,9	8	6,9	42	40,8	41	35,3
25	Чернігівська	165	139	59	35,8	35	25,2	10	6,1	11	7,9	69	41,8	46	33,1
26	м. Севастополь	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
27	УСЬОГО	2 937	2 959	963	32,8	932	31,5	225	7,7	242	8,2	1 188	40,4	1 174	39,7

* Питома вага від загальної кількості рішень судів першої інстанції, переглянутих у касаційному порядку, %

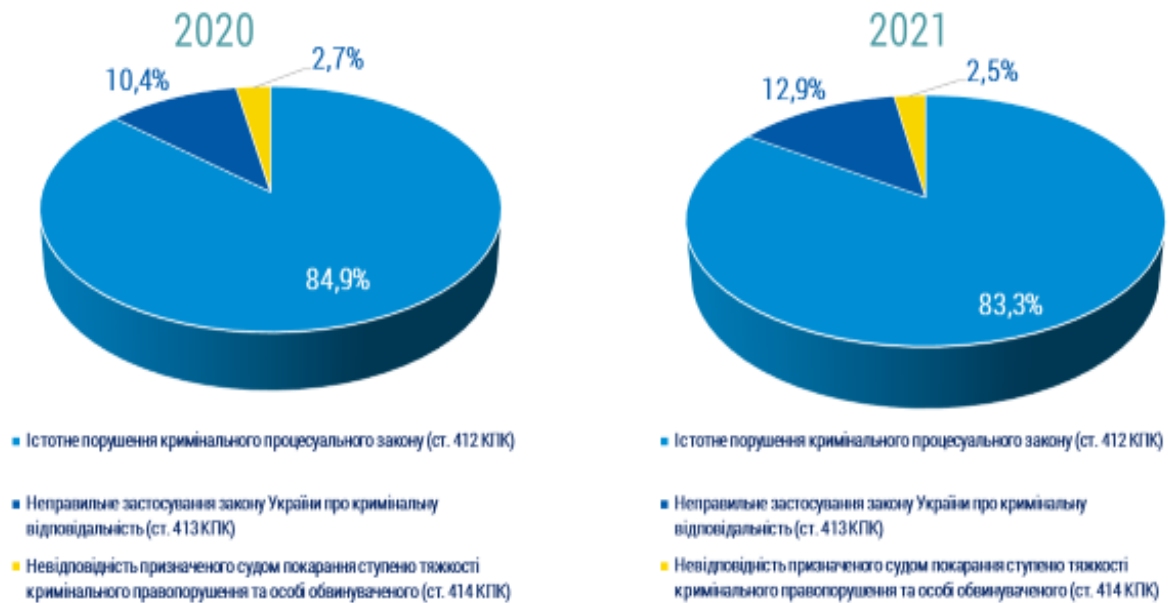
Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

РЕЗУЛЬТАТИ КАСАЦІЙНОГО ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ (СПРАВАХ) ЗА РОЗДІЛАМИ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ у 2020–2021 РОКАХ (за кількістю осіб)

№ з/п	Розділи Кримінального кодексу України	Статті КК України	Кількість осіб, стосовно яких у касаційному порядку переглянуто судові рішення		Відсоток, % від загальної кількості осіб стосовно яких переглянуто судові рішення	
			2020	2021	2020	2021
1	ЗАГАЛОМ ОСІБ, ІЗ НИХ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ:		2 937	2 959	x	x
2	проти основ національної безпеки України	(109–114 ¹)	14	11	0,5	0,4
3	проти життя та здоров'я особи	(115–145)	589	648	20,1	21,9
4	проти волі, честі та гідності особи	(146–151)	9	12	0,3	0,4
5	проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	(152–156)	34	48	1,2	1,6
6	проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	(157–184)	19	21	0,6	0,7
7	проти власності	(185–198)	970	896	33,0	30,3
8	у сфері господарської діяльності	(199–233)	51	66	1,7	2,2
9	проти довкілля	(236–254)	12	17	0,4	0,6
10	проти громадської безпеки	(255–270 ¹)	66	45	2,2	1,5
11	проти безпеки виробництва	(271–275)	3	10	0,1	0,3
12	проти безпеки руху та експлуатації транспорту	(276–292)	312	374	10,6	12,6
13	проти громадського порядку та моральності	(293–304)	69	90	2,3	3,0
14	у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення	(305–327)	225	236	7,7	8,0
15	у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	(328–337)	3	6	0,1	0,2
16	проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян	(338–360)	76	70	2,6	2,4
17	у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	(361–363 ¹)	6	4	0,2	0,1
18	у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	(364–370)	251	247	8,5	8,3
19	проти правосуддя	(371–400 ¹)	35	35	1,2	1,2
20	проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)	(402–435)	4	11	0,1	0,4
21	проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку	(436–447)	2	0	0,1	–
22	за Кримінальним кодексом України 1960 року	–	11	17	0,4	0,6
23	<i>касаційні скарги на ухвали апеляційних судів про відмову у відкритті апеляційного провадження, на відмову у поновленні строку на апеляційне оскарження та ін.</i>	–	176	95	6,0	3,2

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

Підстави скасування у касаційному порядку судових рішень у кримінальних провадженнях

Найчастіше підставою для скасування судових рішень у касаційному порядку були **істотні порушення вимог кримінального процесуального закону (ст. 412 КПК України)**. Так, упродовж 2021 р. скасовано судові рішення стосовно 776 [818] осіб, що на 5,1 % менше. Їх частка порівняно з попереднім роком також зменшилася до 83,3 % [84,9 %] у загальній кількості осіб, щодо яких судові рішення скасовано у касаційному порядку.

Найбільший відсоток скасованих судових рішень у зв'язку з істотними порушеннями вимог кримінального процесуального закону (за кількістю осіб) відмічався в судах областей: Закарпатської – 100 % (14 із 14 скасованих судових рішень у касаційному порядку), Чернівецької – 93,9 % (31 із 33), Житомирської – 92,9 % (13 із 14), Херсонської – 92,3 % (24 із 26), Черкаської – 90,6 % (29 із 32) та Тернопільської – 90 % (9 із 10); найменший відсоток спостерігався в судах Івано-Франківської області – 65 % (13 із 20).

На 20 % збільшилася кількість осіб, стосовно яких у касаційному порядку скасовано судові рішення через **неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність (ст. 413 КПК України)**. Так, судові рішення скасовано стосовно 120 [100] осіб; їх частка також збільшилася до 12,9 % [10,4 %] серед загальної кількості осіб, щодо яких скасовано судові рішення.

Найбільший відсоток скасованих судових рішень у зв'язку з неправильним застосуванням закону України про кримінальну відповідальність (за кількістю осіб) відмічався в судах областей: Івано-Франківської – 25 % (5 із 20 скасованих судових рішень у касаційному порядку), Полтавської – 23,3 % (7 із 30), Волинської – 20,8 % (11 із 53), Донецької – 20 % (10 із 50) та Запорізької – 19,6 % (10 із 51); найменший

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

відсоток спостерігався в судах областей: Чернігівської – 5,7 % (2 із 35), Житомирської – 7,1 % (1 із 14) та Херсонської – 7,7 % (2 із 26). Із цієї підстави не було жодного скасованого у касаційному порядку рішення, ухваленого судами Закарпатської, Тернопільської та Чернівецької областей.

У зв'язку з **невідповідністю призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого (ст. 414 КПК України)** за результатами касаційного перегляду судові рішення скасовано стосовно 23 [26] осіб, або 2,5 % [2,7 %].

Найбільший відсоток скасованих судових рішень у зв'язку з невідповідністю призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого (за кількістю осіб) відмічався в судах Сумської області – 12,5 % (1 із 8 скасованих судових рішень у касаційному порядку); найменший відсоток спостерігався в судах Київської області та міста Києва – 0,6 % (1 із 169). Із цієї підстави не було жодного скасованого у касаційному порядку рішення, ухваленого судами Вінницької, Житомирської, Закарпатської, Кіровоградської, Луганської, Львівської, Полтавської, Рівненської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської та Чернівецької областей.

Протягом 2021 р. у касаційному порядку переглянуто судові рішення у кримінальних провадженнях **про корупційні кримінальні правопорушення** стосовно 301 [320] особи, або 10,2 % [10,9 %] від загальної кількості осіб, щодо яких переглянуто судові рішення у касаційному порядку упродовж минулого року. За результатами розгляду касаційних скарг судові рішення залишено без зміни щодо 156 [179] осіб, або 51,8 % [55,9 %] від кількості осіб, судові рішення стосовно яких у справах зазначеної категорії переглянуто у касаційному порядку. Касаційну скаргу задоволено та судові рішення скасовано щодо 121 [133] особи, або 40,2 % [41,6 %]. У тому числі із закриттям провадження – стосовно 5 [0] осіб; із призначенням нового розгляду у суді апеляційної інстанції – стосовно 107 [117] осіб, у суді першої інстанції – щодо 9 [16] осіб. Змінено судові рішення щодо 24 [8] осіб, або 8 % [2,5 %].

У касаційному порядку перевірено ухвалені загальними судами **виправдувальні вироки** у кримінальних провадженнях (справах) стосовно 242 [171] осіб. За результатами касаційного розгляду виправдувальні вироки залишено без зміни стосовно 154 [135] осіб, або 63,6 % [78,9 %] від переглянутих. Стосовно 88 [36] осіб виправдувальні вироки скасовано із призначенням нового розгляду, що становило 36,4 % [21,1 %] від переглянутих виправдувальних вироків.

Кількість засуджених за **вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів**, щодо яких судові рішення було переглянуто у касаційному порядку, становила 1,7 тис. [1,8 тис.] осіб; їх частка від загальної кількості осіб, стосовно яких у касаційному порядку переглянуто судові рішення, – 59,1 % [60,3 %], або майже

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

кожна друга особа. Із них 538 [547] осіб було засуджено за вчинення особливо тяжких злочинів (майже кожний шостий).

За результатами касаційного перегляду судових рішень у кримінальних провадженнях (справах) **звільнено з-під варті 55 [33] осіб.**

У касаційному порядку перевірено вироки у кримінальних провадженнях (справах) стосовно 32 [35] осіб, **засуджених до довічного позбавлення волі** за умисне вбивство за обтяжуючих обставин. За результатами касаційного розгляду вирок залишено без зміни стосовно 30 [28] осіб, або 93,8 % [80 %]. Вирок скасовано щодо 1 [7] особи, або 3,1 % [20 %]. Стосовно 1 особи (3,1 %) вирок змінено, дії засудженого перекваліфіковано на частину 2 статті 121 КК та призначено покарання у виді позбавлення волі на певний строк.

На розгляді ККС ВС перебувало 137 [95] заяв про перегляд судових рішень за **нововиявленими або виключними обставинами.** За результатами їх розгляду було повернуто або постановлено ухвалу про відмову у відкритті кримінального провадження за 113 [74] заявами, або 82,5 % [77,9 %] від кількості тих, що перебували на розгляді. На розгляд Великої Палати Верховного Суду передано 19 [12] заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами та 1 [1] заяву про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. ККС ВС здійснено перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами за 1 [2] заявою, яку за наслідками кримінального провадження залишено без задоволення.

Станом на 31 грудня 2021 р. **нерозглянутими** залишилися 17,2 % [27 %] процесуальних звернень і кримінальних проваджень (із урахуванням касаційних скарг, провадження в яких відкрито, але розгляд на кінець року не здійснено; залишених без руху процесуальних звернень, які подано без додержання передбачених статтею 427 КПК вимог та в яких встановлено необхідний строк для усунення недоліків; касаційних скарг і кримінальних проваджень (справ), які було передано у 2017 р. з Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, але розгляд не відбувся через те, що учасники судового провадження перебувають на окупованих територіях АР Крим, Донецької та Луганської областей).

3.6. Розгляд кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю¹⁶

Кількість кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю, що **перебували** на розгляді місцевих загальних судів у

¹⁶ Статистичні звіти ДСА форми № 1-к «Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження» та форми № 8 «Звіт про неповнолітніх засуджених».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

2021 р., зменшилася на 3,9 % порівняно з попереднім роком і становила 6,1 тис. [6,3 тис.] справ; проте їх частка від загальної кількості кримінальних проваджень (справ), які перебували на розгляді у судах, залишилася майже на рівні попереднього року – 2,9 % [3 %].

Розглянуто 3 тис. [3,1 тис.] справ про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю (49,4 % [48,8 %] від тих, що перебували на розгляді), у тому числі із ухваленням вироку – 1,7 тис. [1,8 тис.] справ, що на 6,2 % менше; їх частка від кількості усіх розглянутих справ цієї категорії становила 57,6 % [59,7 %]. **Закрито провадження** у 794 [573] справах, що на 38,6 % більше, або 26,4 % [18,5 %] від кількості розглянутих.

На 17,2 % менше **засуджено** осіб за вчинення кримінальних правопорушень у неповнолітньому віці (за вироками, що набрали законної сили) – 1,7 тис. [2 тис.]; їх частка від кількості всіх засуджених упродовж 2021 р. осіб становила 2,6 % [3 %]. Найбільший відсоток засуджених підлітків (від загальної кількості засуджених осіб по кожному окремому регіону) спостерігався в місцевих загальних судах областей: Дніпропетровської – 9 %, Вінницької – 7 %, Одеської – 7,7 %, Донецької – 6,6 %, Харківської – 6,4 %. Найменший відсоток засуджених підлітків відмічався в місцевих загальних судах областей: Чернігівської – 1,4 %, Київської – 1,7 %, Луганської – 1,7 %, Херсонської – 1,7 %, Івано-Франківської – 1,8 %.

У тому числі за вчинення злочинів у віці **від 14 до 16 років** засуджено 548 [632] осіб (кожен третій підліток серед загальної кількості засуджених неповнолітніх), що на 13,3 % менше; проте їх частка від усіх засуджених неповнолітніх збільшилась і становила 32,3 % [30,9 %].

За вчинення **тяжких та особливо тяжких злочинів** засуджено 1,1 тис. [1,1 тис.] підлітків, або 63,6 % [51,7 %]. За вчинення злочинів **у групі** засуджено 43,4 % [40,9 %] неповнолітніх осіб, або 735 [838] осіб, із них 287 [319] підлітків вчинили злочини **за участю дорослих**.

Найбільшу як кількість, так і частку у **структурі засуджених неповнолітніх**, становили підлітки, засуджені за вчинення крадіжки (ст. 185 КК), – 934 [1,2 тис.] особи, або 55,1 % [60 %] від усіх засуджених неповнолітніх осіб. За вчинення грабежу (ст. 186 КК) засуджено 12,6 % [11,7 %], або 213 [240] осіб; за незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК) – 10,2 % [9,5 %], або 173 [195] підлітків; за вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (статті 305–320 КК) засуджено 3,7 % [3,1 %], або 63 [63] особи; за хуліганство (ст. 296 КК) – 2,4 % [2,7 %], або 40 [55] підлітків. За умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК) засуджено 31 [24] підліток, або 1,8 % [1,2 %]; за умисне вбивство (ст. 115 КК) – 10 [10] неповнолітніх осіб, або 0,6 % [0,5 %].

Виправдано 2 [4] неповнолітніх осіб.

У стані **алкогольного чи наркотичного сп'яніння** вчинили кримінальні

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

правопорушення 92 [91] неповнолітніх. На час вчинення злочину **не навчалися і не працювали** 450 [552] підлітків, із них 5,8 % [6 %] становили неповнолітні до 16 років. У **неповних сім'ях** виховувалися 728 [811] засуджених підлітків. На **обліку органів внутрішніх справ** перебувало 81 [95] неповнолітня особа.

Позбавлення волі на певний строк місцеві загальні суди застосували до 221 [259] неповнолітньої особи; їх частка від загальної кількості засуджених неповнолітніх дещо збільшилась і становила 13 % [12,6 %]; **штраф** накладено на 133 [347] неповнолітніх, або 7,8 % [16,9 %]; **громадські роботи** призначено 145 [116] неповнолітнім особам, або 8,6 % [5,7 %]; **арешт** застосовано до 22 [11] підлітків, або 1,3 % [0,5 %].

Місцеві загальні суди **звільнили від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК)** 1 тис. [1,1 тис.] підлітків; їх частка від загальної кількості засуджених неповнолітніх збільшилась – 61,8 % [51,9 %].

За статистичними даними Державної установи «Центр пробації»¹⁷ протягом 2021 р. уповноваженими органами з питань пробації для здійснення наглядових та соціально-виховних заходів щодо звільнених від відбування покарання з випробуванням неповнолітніх осіб поставлено на облік 922 [930] підлітка (на 0,9 % менше). Усього протягом 2021 р. перебувало на обліку 1,6 тис. [1,7 тис.] звільнених від відбування покарання з випробуванням неповнолітніх осіб (на 7,3 % менше порівняно з попереднім роком).

Із них за вчинення нового злочину знято з обліку 28 [38] підлітків, або 2,2 % [1,7 %] від тих, що перебували на обліку; у тому числі 6 [6] підлітків направлено до місць позбавлення (обмеження) волі. У зв'язку з відбуттям призначеного покарання знято з обліку 475 [566] неповнолітніх осіб, або 29,3 % [32,4 %].

Внаслідок **акта амністії та з інших підстав** місцевими загальними судами звільнено від відбування покарання 34 [136] підлітка, або 2 % [6,6 %]. **Примусові заходи виховного характеру** (ч. 2 ст. 105 КК). застосовано до 394 [423] неповнолітніх, із них 213 [234] підлітків було передано під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання. Застосовано застереження до 112 [136] підлітків. Обмежено дозвілля і встановлено особливі вимоги до поведінки щодо 46 [44] неповнолітніх. Для виправлення, але на строк, що не перевищує 3-х років, до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків направлено 20 [9] осіб.

В **апеляційному порядку** перевірено вироки місцевих загальних судів щодо 344 [310] неповнолітніх осіб, що на 11 % більше, ніж у попередньому році. У тому числі **скасовано** вироки стосовно 83 [69] підлітків, або 24,1 % [22,3 %], із них:

¹⁷ Звіт Державної установи «Центр пробації» форми № 10-УВП «Звіт про роботу уповноважених органів з питань пробації (кримінально-виконавчої інспекції) з особами, засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

- із направленням справи на новий судовий розгляд – щодо 39 [39] осіб;
- із ухваленням нового вироку – щодо 35 [25] осіб;
- із закриттям кримінального провадження – щодо 9 [3] осіб.

Змінено вироки стосовно 123 [107] неповнолітніх осіб, або 35,8 % [34,5 %]; у тому числі із: пом'якшенням призначеного покарання без зміни правової кваліфікації кримінального правопорушення – стосовно 37 [23] підлітків; пом'якшенням призначеного покарання зі зміною правової кваліфікації – щодо 4 [3] неповнолітніх осіб.

Вироки місцевих загальних судів **залишено без зміни** стосовно 138 [134] неповнолітніх осіб, або 40,1 % [43,2 %].

Найбільший відсоток скасованих і змінених за апеляційними скаргами вироків у справах про злочини, вчинені неповнолітніми особами, постановили місцеві загальні суди областей: Львівської – 22,1 % [9,7 %] від кількості засуджених, виправданих неповнолітніх осіб місцевими загальними судами області; Чернігівської – 22 % [10,5 %]; Херсонської – 17,6 % [16 %]; Рівненської – 15,7 % [10,5 %]; Кіровоградської – 15,5 % [10 %] та м. Києва 21,4 % [2,9 %]. Найменший відсоток скасованих і змінених за апеляційними скаргами вироків у справах про злочини, вчинені неповнолітніми особами, постановили місцеві загальні суди областей: Закарпатської – 4,5 % [0,9 %]; Миколаївської – 4,8 % [4 %]. Жодного скасованого або зміненого за апеляційними скаргами вироку у справах про злочини, вчинені неповнолітніми особами, не було у Київській та Луганській областях.

У **касаційному порядку**¹⁸ перевірено судові рішення щодо 71 [52] **неповнолітньої особи**. Із них судові рішення загальних судів залишено без зміни стосовно 48 [34] неповнолітніх осіб, або 67,6 % [65,4 %] від кількості переглянутих.

Судові рішення скасовано стосовно 16 [12] підлітків, або 22,5 % [23,1 %] від кількості переглянутих; у тому числі із направленням справи на новий судовий розгляд – щодо 3 [2] осіб, на новий апеляційний розгляд – щодо 13 [10] осіб. Змінено судові рішення стосовно 7 [6] неповнолітніх осіб, або 9,9 % [11,5 %].

За **втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність** (ст. 304 КК) місцевими загальними судами у 2021 р. засуджено 58 [53] особи. За **невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей** (ст. 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП)) до адміністративної відповідальності притягнуто 21,5 тис. [18,6 тис.] осіб, що на 15,3 % більше.

¹⁸ Статистичний звіт форми № 5-ВС «Звіт про здійснення правосуддя Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

3.7. Розгляд загальними судами кримінальних проваджень (справ) про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями

Згідно зі статистичними даними Офісу Генерального прокурора¹⁹ упродовж 2021 р. в Україні було виявлено 499 [377] організованих груп і злочинних організацій (на 32,4 % більше), із них *організованих груп* – 454 [356], *злочинних організацій* – 45 [21]. У тому числі:

- з корумпованими зв'язками – 57 [33] організованих груп і злочинних організацій, із них з корумпованими зв'язками в органах влади та управління – 32 [15] організовані групи та 1 [1] злочинна організація;
- із міжрегіональними зв'язками – 70 [51];
- з транснаціональними зв'язками – 11 [11];
- сформовані на етнічній основі – 38 [36];
- за участю неповнолітніх осіб – 14 [3].

Правоохоронними органами виявлено 2,2 тис. [1,6 тис.] осіб, які вчинили злочини у складі організованих груп та злочинних організацій (на 39,7 % більше порівняно з 2020 р.), із них осіб у складі *організованих груп* – 1,9 тис. [1,4 тис.], *злочинних організацій* – 360 [190].

Відповідно до статистичних даних ДСА²⁰ кількість кримінальних проваджень про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями, що **надійшли** у 2021 р. на розгляд до місцевих загальних судів, становила 464 [359], що на 29,2 % більше. Частка цих справ від загальної кількості кримінальних проваджень, що надійшли на розгляд до місцевих загальних судів, дещо збільшилася порівняно з попереднім роком – 0,4 % [0,3 %].

У провадженні місцевих загальних судів із урахуванням нерозглянутих за попередній рік **перебувало** 1,4 тис. [1,1 тис.] справ зазначеної категорії стосовно 4,6 тис. [3,6 тис.] осіб.

Розглянуто 296 [225] справ про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями (21,2 % [20,1 %] від тих, що перебували на розгляді); із них із ухваленням вироку – 190 [161] справ, або 64,2 % [71,6 %] від кількості усіх розглянутих справ цієї категорії.

Закрито провадження у 53 [19] справах, або 17,9 % [8,4 %].

Місцеві загальні суди визнали винними у вчиненні злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій 343 [286] особи, або 87,7 % [90,5 %] від загальної кількості засуджених осіб за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій (за вироками, що набрали і не набрали законної сили); із них визнали винними у вчиненні злочинів у складі організованих груп – 320 [268]

¹⁹ Статистичний звіт Офісу Генерального прокурора форми № 1-03 «Звіт про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями».

²⁰ Статистичний звіт ДСА форми № 1-к «Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

осіб та злочинних організацій – 23 [18] особи. Виправдано (за вироками, що набрали і не набрали законної сили) – 23 [15] особи, або 12,1 % [9,3 %] від кількості справ, розглянутих із ухваленням вироку.

За вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій **засуджено** 166 [201] осіб (за вироками, що набрали законної сили)²¹, що на 17,4 % менше порівняно з 2020 р.; як і у попередньому році їх частка від загальної кількості засуджених осіб за всі види злочинів становила 0,3 % [0,3 %]. Із них громадян України – 163 [191] особи; у тому числі жінок – 27 [60]. За вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій найбільша кількість осіб була засуджена місцевими загальними судами областей: Рівненської – 24 особи, Дніпропетровської – 16 осіб, Харківської – 16 осіб, Івано-Франківської – 14 осіб, Миколаївської – 14 осіб, Хмельницької – 12 осіб.

Виправдано 2 [1] особи.

Довічне позбавлення волі за вчинення злочинів у складі організованої групи протягом 2021 р. не призначалося [у 2020 р. – 3 особи].

До **позбавлення волі** на певний строк засуджено 51 [66] особу; або 30,7 % [32,8 %] від кількості всіх осіб, засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій.

Штраф (як основне покарання) накладено на 49 [28] осіб, або 29,5 % [13,9 %].

Місцеві загальні суди **звільнили від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК)** – 65 [102] осіб, або 39,2 % [50,7 %] від загальної кількості засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій осіб.

За **сукупністю злочинів (ст. 70 КК)** місцеві загальні суди призначили покарання 86 [116] особам, або 51,8 % [57,7 %] від загальної кількості засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій осіб; **за сукупністю вироків (ст. 71 КК)** призначено покарання 9 [11] особам, або 5,4 % [5,5 %]. **Більш м'яке покарання**, ніж це передбачено законом, із урахуванням особи винного і наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину (**ст. 69 КК**), призначено 35 [51] засудженим особам, або 21,1 % [25,4 %].

За вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій у 2021 р. найбільшу кількість становили особи, засуджені за незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204 КК), – 30 осіб, або 18,1 % [8,5 %] від усіх засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій осіб; крадіжку (ст. 185 КК) – 13 осіб, або 7,8 % [3 %] від усіх засуджених за вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій осіб; шахрайство (ст. 190 КК) – 11 осіб, або 6,6 % [5 %];

²¹ Статистичні звіти ДСА форми № 6 «Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» та форми № 7 «Звіт про склад засуджених».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК) – 11 осіб, або 6,6 % [15,4 %].

В **апеляційному порядку** протягом 2021 р.²² перевірено вироки місцевих загальних судів у справах про вчинення злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій стосовно 78 [56] осіб, що на 39,3 % більше, ніж у попередньому році; їх частка від ухвалених місцевими загальними судами вироків у справах цієї категорії становила 41,1 % [34,8 %]. **Скасовано** вироки щодо 22 [13] осіб, або 28,2 % [23,2 %] від кількості переглянутих; у тому числі з направленням справи *на новий судовий розгляд* – стосовно 20 [2] осіб; *із ухваленням нового вироку* – щодо 2 [7] осіб. Апеляційні загальні суди **змінити** вирок у справах цієї категорії стосовно 3 [16] осіб, або 3,8 % [28,6 %]. Вироки залишено **без зміни** щодо 53 [27] осіб, або 67,9 % [48,2 %].

У **касаційному порядку**²³ на 35,3 % зменшилася кількість осіб, стосовно яких перевірено судові рішення, ухвалені у кримінальних провадженнях (справах) про вчинення кримінальних правопорушень у складі організованих груп та злочинних організацій, – 11 [17]. За результатами касаційного розгляду скасовано судові рішення щодо 8 [14] осіб, або 72,7 % [82,4 %] від кількості переглянутих судових рішень цієї категорії; у тому числі з направленням справи на новий судовий розгляд – 0 [4] осіб; на новий апеляційний розгляд – щодо 8 [10] осіб. Судові рішення загальних судів залишено без зміни стосовно 2 [3] осіб, або 18,2 % [17,6 %]. Змінено судові рішення стосовно 1 [0] особи, або 9,1 %.

3.8. Склад та структура засуджених осіб. Види покарання

Згідно зі статистичними даними Офісу Генерального прокурора²⁴ упродовж 2021 р. в Україні було **зареєстровано** 321 тис. [361 тис.] кримінальних правопорушень, що на 10,9 % менше. Із них особливо тяжких злочинів – 12,1 тис. [13,2 тис.], що менше на 8,3 %; тяжких – 112 тис. [126 тис.], що на 10,6 % менше; нетяжких – 94 тис. [53 тис.], що на 77,1 % більше; кримінальних проступків – 101 тис. [98 тис.], що більше на 2,5 %. Протягом 2021 р. на стадії готування, замаху правоохоронними органами попереджено 1,3 тис. [1,6 тис.] кримінальних правопорушень.

Частка кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру, становила 53,7 % [46,3 %] від загальної кількості зареєстрованих. Досудове розслідування відповідно до ст. 280 КПК **зупинено** у 3,1 тис., або 0,7 %

²² Статистичний звіт ДСА форми № 2-к «Звіт судів апеляційної інстанції про розгляд апеляційних скарг у порядку кримінального провадження».

²³ Статистичний звіт форми № 5-ВС «Звіт про здійснення правосуддя Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду».

²⁴ Статистичний звіт Офісу Генерального прокурора форми № 1 «Єдиний звіт про кримінальні правопорушення».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

[2,7 тис., або 1 %] від кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень. Кількість кримінальних правопорушень, за якими провадження було направлено до місцевих загальних судів, становила 157 тис. [152 тис.], із них **з обвинувальним актом** – 153 тис., або 88,8 % [148 тис., або 88,8 %] від числа кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру.

Із загальної кількості кримінальних правопорушень, за якими провадження було направлено до місцевих загальних судів, 29,8 % [32,5 %] правопорушень було вчинено *особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення; групою осіб* – 5,6 % [5,9 %]; *у стані алкогольного сп'яніння* – 5,1 % [6,3 %].

На 20,7 % менше, або майже 2 тис. [2,5 тис.] кримінальних проваджень протягом 2021 р. направлено до місцевих загальних судів із клопотанням *про звільнення від кримінальної відповідальності*; кримінальних проваджень із клопотанням *про застосування примусових заходів медичного характеру* – 1,3 тис. [1,2 тис.]; із клопотанням *про застосування примусових заходів виховного характеру* – 242 [269].

На 20,8 % збільшилася кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, пов'язаних *із домашнім насильством*, – 4,8 тис. [4 тис.]. Із обвинувальним актом до місцевих загальних судів направлено 92,3 % [97,2 %] таких кримінальних проваджень.

Кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, учинених *з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості*, становила 98 [102]; частка кримінальних правопорушень, у яких особам вручено повідомлення про підозру, – 13,3 % [11,8 %] від загальної кількості зареєстрованих злочинів цієї категорії.

Кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, учинених *з використанням зброї або боєприпасами*, становила 720 [752]; із них з використанням вогнепальної зброї – 300 [395], холодної зброї – 200 [195], вибухових речовин – 20 [19], боєприпасів – 101 [143].

За даними ДСА²⁵ у 2021 р. за вироками, що набрали законної сили, засуджено 64,1 тис. [67,5 тис.] осіб, що на 5,1 % менше порівняно з попереднім роком. У тому числі за вчинення **тяжких та особливо тяжких злочинів** засуджено 20,5 тис. [20,8 тис.] осіб, що на 1,1 % менше; проте їх частка серед усіх засуджених за всі види злочинів збільшилась і становила 32,1 % [30,8 %]. За вчинення **нетяжких злочинів** засуджено 17,4 тис. [19,1 тис.] осіб, що на 8,8 % менше, або 27,2 % [28,3 %]. За вчинення **кримінальних проступків** засуджено 26,1 тис. [27,6 тис.] осіб, що на 5,5 % менше, або 40,8 % [40,9 %] від кількості усіх засуджених за всі види злочинів осіб.

²⁵ Статистичні звіти ДСА форми № 6 «Звіт про осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання» та форми № 7 «Звіт про склад засуджених».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

Найбільшу як кількість, так і частку у структурі засуджених за всі види злочинів становили особи, засуджені за вчинення злочинів проти власності (статті 185–198 КК), – 30,3 тис. [34,8 тис.] осіб, їх частка у структурі всіх засуджених становила 47,2 % [51,5 %];

– за вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи (статті 115–145 КК) – 9,1 тис. [7,2 тис.] осіб, або 14,3 % [10,7 %];

– за вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (статті 305–320 КК) засуджено 8,7 тис. [10,1 тис.] осіб, або 13,6 % [15 %] від кількості всіх засуджених за всі види злочинів;

– за вчинення злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту (статті 276–292 КК) – 3,1 тис. [3,1 тис.] осіб, або 4,9 % [4,6 %];

– за вчинення злочинів проти громадської безпеки (статті 255–270¹ КК) – 1,9 тис. [2,3 тис.] осіб, або 3 % [3,5 %];

– за вчинення злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (статті 338–360 КК) – 1,8 тис. [1,5 тис.] осіб, або 2,7 % [2,3 %];

– за вчинення злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) (статті 402–435 КК) – 1,8 тис. [1,8 тис.] осіб, або 2,7 % [2,6 %];

– за вчинення злочинів проти правосуддя (статті 371–400 КК) – 1,5 тис. [1,3 тис.] осіб, або 2,3 % [1,9 %];

– за вчинення злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина (статті 157–184 КК) – 1,3 тис. [962] осіб, або 2,1 % [1,4 %];

– за вчинення злочинів проти громадського порядку та моральності (статті 293–304 КК) – 1,2 тис. [1,2 тис.] осіб, або 1,9 % [1,8 %];

– за вчинення злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, (статті 364–370 КК) – 1,2 тис. [961] осіб, або 1,8 % [1,4 %];

– за вчинення злочинів проти довкілля (статті 236–254 КК) – 878 [768] осіб, або 1,4 % [1,1 %];

– за вчинення злочинів у сфері господарської діяльності (статті 199–233 КК) – 461 [475] осіб, або 0,7 % [0,7 %];

– за вчинення злочинів у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації (статті 328–337 КК) – 313 [366] осіб, або 0,5 % [0,5 %];

– за вчинення злочинів проти основ національної безпеки України (статті 109–114¹ КК) – 182 [202] особи, або 0,3 % [0,3 %];

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

– за вчинення злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (статті 152–156 КК) – 142 [119] особи, або 0,2 % [0,2 %];

– за вчинення злочинів проти волі, честі та гідності особи (статті 146–151 КК) – 85 [62] осіб, або 0,1 % [0,1 %];

– за вчинення злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (статті 361–363¹ КК) – 76 [56] осіб, або 0,1 % [0,1 %];

– за вчинення злочинів проти безпеки виробництва (статті 271–275 КК) – 53 [77] особи, або 0,1 % [0,1 %];

– за вчинення злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (статті 436–447 КК) – 3 [12] особи, або 0,005 % [0,02 %].

На 10,9 % зменшилася кількість осіб, які вчинили злочини у **стані алкогольного або наркотичного сп'яніння**, – 5,9 тис. [6,6 тис.], майже кожен одинадцятий засуджений; їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів становила 9,2 % [9,8 %].

Кількість засуджених за вчинення злочинів у **складі організованої групи та злочинної організації** зменшилася на 17,4 % і становила 166 [201] осіб; їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів залишилася на рівні попереднього року – 0,3 % [0,3 %].

За вчинення злочинів **групою осіб** за попередньою змовою або без такої протягом минулого року засуджено 5,7 тис. [5,9 тис.] осіб, або кожен одинадцятий засуджений (менше на 3,7 %); їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів також зменшилася – 8,9 % [8,8 %].

На час вчинення злочину **ніде не працювали і не навчалися або перебували на обліку в державній службі зайнятості** 48,7 тис. [50,8 тис.] осіб, або 75,9 % [75,2 %] від загальної кількості всіх засуджених за всі види злочинів; із них раніше судимі – 13,4 тис. [15 тис.] осіб. На обліку в службі зайнятості перебувало 537 [670] осіб, або 0,8 % [1 %] від загальної кількості працездатних осіб, які на час вчинення злочину не працювали і не навчалися.

Зменшилася на 10,7 % кількість засуджених осіб, які були **раніше судимими і мали незняту або непогашену судимість** – 15,1 тис. [16,9 тис.] осіб; їх частка від загальної кількості всіх засуджених становила 23,5 % [25 %]; із них раніше були звільнені умовно-достроково 1,1 тис. [1,3 тис.] осіб.

Кількість засуджених **жінок** становила 7,3 тис. [8,3 тис.], або 11,4 % [12,3 %] від загальної кількості всіх засуджених (на 12,1 % менше).

Місцеві загальні суди **виправдали** (за вироками, що набрали законної сили) 194 [179] особи, із них у справах публічного обвинувачення – 193 [179] особи; у справах у формі приватного обвинувачення (порушуються на підставі заяви потерпілого) – 1 [0] особу. Найбільший показник виправданих місцевими

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

загальними судами осіб зафіксовано в областях: Дніпропетровській – 33 особи, або 17 % від загальної кількості виправданих; Черкаській – 21, або 10,8 %; Харківській – 17, або 8,8 %; Вінницькій – 16, або 8,2 %; Львівській – 15, або 7,7 %.

Примусові заходи медичного характеру застосовано до 597 [536] неосудних осіб, із них за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів щодо 307 [260] осіб.

Кількість осіб, стосовно яких місцеві загальні суди **закрили матеріали кримінального провадження**, становила 23,4 тис. [22,3 тис.]. Зокрема, провадження закрито у зв'язку з:

- відмовою прокурора або потерпілого, його представника від обвинувачення в кримінальному провадженні – 7,7 тис. [8,7 тис.] осіб, їх частка від кількості всіх осіб, щодо яких провадження закрито, становила 32,7 % [39,2 %];
- примиренням винного з потерпілим – 5,8 тис. [4,3 тис.] осіб, або 24,8 % [19,1 %];
- дійовим каяттям – 2,3 тис. [1,8 тис.] осіб, або 10 % [8,3 %];
- смертю – 2,1 тис. [2,3 тис.] осіб, або 9,1 % [10,2 %];
- передачею особи на поруки – 340 [276] осіб, або 1,5 % [1,2 %];
- зміною обстановки – 323 [416] особи, або 1,4 % [1,9 %];
- амністією – 18 [28] осіб, або 0,1 % [0,1 %].

У тому числі у *справах публічного обвинувачення закрито провадження* стосовно 20,2 тис. [19 тис.] осіб, із них у *зв'язку з відмовою прокурора або потерпілого, його представника від обвинувачення в кримінальному провадженні* щодо 5,1 тис. [6 тис.] осіб, або 25,1 % [31,6 %] від кількості всіх осіб, щодо яких закрито провадження у справах публічного обвинувачення; у *зв'язку з примиренням винного з потерпілим* – щодо 5,3 тис. [3,8 тис.] осіб, або 26,4 % [20,1 %].

Штраф як основне покарання місцеві загальні суди наклали на 11,9 тис. [19,4 тис.] осіб, що на 38,8 % менше, або 18,6 % [28,8 %] від загальної кількості засуджених за всі види злочинів. **Громадські роботи** призначено 8,6 тис. [5,5 тис.] осіб, що на 57,4 % більше, або 13,4 % [8,1 %]; **арешт** застосовано до 2,8 тис. [2,5 тис.] осіб, або 4,4 % [3,7 %]; **обмеження волі** застосовано до 1,8 тис. [1,1 тис.] осіб, що на 58,6 % більше, або 2,8 % [1,7 %]; **виправні роботи** призначено 170 [80] особам, або 0,3 % [0,1 %]; **службове обмеження для військовослужбовців** застосовано до 45 [42] осіб, або 0,1 % [0,1 %]; **тримання в дисциплінарному батальйоні** призначено 32 [22] особам, або 0,1 % [0,03 %]; **позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю** (як основне покарання) застосовано до 2 [0] осіб.

Кількість осіб, засуджених до **позбавлення волі** на певний строк, зменшилася на 10,2 % і становила 11,6 тис. [12,9 тис.] осіб; їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів також зменшилася – 18,1 % [19,1 %]. Із них 64,9 % [61,5 %] становили особи, засуджені до позбавлення волі на певний строк за

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів, – 7,5 тис. [7,9 тис.] осіб.

Найбільший відсоток засуджених до позбавлення волі осіб спостерігався в місцевих загальних судах областей: Дніпропетровської – 29,1 % від числа всіх засуджених осіб судами цієї області, Херсонської – 21,8 %, Львівської – 20,3 %, Вінницької – 20,2 %, Харківської – 20,2 %.

Зокрема **до позбавлення волі засуджено за вчинення таких злочинів:** умисне вбивство (ст. 115 КК) – 402 особи, або 95 % [92,2 %] від кількості всіх засуджених за цей вид злочину; розбій (ст. 187 КК) – 420 осіб, або 80,6 % [74,5 %]; зґвалтування (ст. 152 КК) – 55 осіб, або 78,6 % [78 %]; заподіяння умисних тяжких тілесних ушкоджень (ст. 121 КК) – 473 особи, або 48,4 % [50,3 %]; катування (ст. 127 КК) – 5 осіб, або 20,8 % [28,6 %]; крадіжка (ст. 185 КК) – 5,7 тис. осіб, або 23,3 % [22,4 %]; грабіж (ст. 186 КК) – 1,2 тис. осіб, або 44,6 % [45 %]; вимагання (ст. 189 КК) – 21 особа, або 25,6 % [28,3 %]; незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК) – 251 особа, або 15,3 % [15,2 %]; шахрайство (ст. 190 КК) – 263 особи, або 15,5 % [16,3 %]; незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК) – 313 осіб, або 53,5 % [56,2 %]; торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини (ст. 149 КК) – 5 осіб, або 20,8 % [17,2 %].

Довічне позбавлення волі за вчинення особливо тяжких злочинів застосовано до 19 [28] осіб, або 2 % [2,8 %] від осіб, засуджених за вчинення особливо тяжких злочинів.

Місцеві загальні суди відповідно до вимог **ст. 70 КК** призначили покарання **за сукупністю злочинів** 8,8 тис. [10 тис.] осіб, що на 12,3 % менше, або 13,7 % [14,8 %] від загальної кількості засуджених протягом року осіб. **За сукупністю вироків (ст. 71 КК)** покарання призначено 8,5 тис. [8,5 тис.], або 13,2 % [12,6 %].

У 2021 р. **більш м'яке покарання**, ніж це передбачено законом, із урахуванням особи винного і наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину (**ст. 69 КК**), призначено 1,3 тис. [1,5 тис.] осіб, що на 10 % менше, або 2,1 % [2,2 %] від загальної кількості засуджених.

Місцеві загальні суди **звільнили від відбування покарання** 27 тис. [25,8 тис.] засуджених осіб, що на 4,8 % більше; їх частка від загальної кількості засуджених за всі види злочинів осіб також збільшилася – 42,2 % [38,2 %]; із них **звільнено з випробуванням (ст. 75 КК)** – 26,7 тис. [25,3 тис.] осіб, або 41,7 % [37,4 %]. У тому числі за вчинення тяжких злочинів звільнено від відбування покарання з випробуванням 12,2 тис. [11,7 тис.] засуджених, або 45,5 % [46,2 %] від загальної кількості звільнених із випробуванням осіб, а за особливо тяжкі – 140 [127] осіб, або 0,5 % [0,5 %].

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

Найбільший відсоток осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, зафіксовано в місцевих загальних судах областей: Луганської – 60 % від числа всіх осіб, засуджених судами області; Кіровоградської – 51,8 %; Запорізької – 51,3 %; Миколаївської – 47,5 %; Рівненської – 47,1 %; Полтавської – 45,9 %; Харківської – 45,9 %; Черкаської – 45,9 %; Одеської – 45,3 %. Найменший відсоток звільнених від відбування покарання з випробуванням осіб спостерігався у місцевих загальних судах областей: Івано-Франківської області – 23,9 % та Сумської – 23,9 %.

Кількість засуджених осіб, до яких місцеві загальні суди як додаткове покарання застосували **конфіскацію майна**, зменшилася на 3,6 % і становила 923 [957] особи.

Спеціальну конфіскацію, як один із заходів кримінально-правового характеру, застосовано до 678 [565] засуджених осіб, із них: за незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом (ст. 249 КК) – 176 [135] осіб; вчинення крадіжки (ст. 185 КК) – 37 [64] осіб; незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204 КК) – 21 [18] особи; незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК) – 68 [54] осіб; незаконну порубку лісу (ст. 246 КК) – 70 [51] осіб; пропозицію, обіцянку або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК) – 133 [100] особи.

Штраф як додаткове покарання місцеві загальні суди наклали на 48 [55] осіб. **Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю** як додаткове покарання призначено 1,4 тис. [1,3 тис.] осіб, що на 11,5 % більше порівняно з 2020 р. **Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу** застосовано до 49 [16] осіб (у 3,1 раза більше).

4. РОЗГЛЯД ЗАГАЛЬНИМИ СУДАМИ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

За статистичними даними Міністерства внутрішніх справ України²⁶ протягом 2021 р. органами національної поліції України **виявлено** 5 млн 249 тис. [4 млн 762 тис.] **адміністративних правопорушень**, що на 10,2 % більше порівняно з попереднім роком. За виявленими правопорушеннями складено 874 тис. [832 тис.] адміністративних протоколів (16,7 % [17,5 %] від кількості виявлених адміністративних правопорушень) та винесено 4 млн 375 тис. [3 млн 930 тис.] адміністративних постанов, або 83,3 % [82,5 %]. Виявлено 3 млн 697 тис. [3 млн 498 тис.] осіб, які вчинили адміністративні правопорушення (на 5,7 %

²⁶ Статистичний звіт Міністерства внутрішніх справ України форми № 1-АП «Звіт про стан застосування адміністративного законодавства органами Національної поліції України».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

більше). Із них жінок – 442 тис. [394 тис.], неповнолітніх – 14,4 тис. [13,1 тис.].

Упродовж останніх п'яти років зберігається тенденція до збільшення (у середньому на 5,3 %) обсягу справ і матеріалів про адміністративні правопорушення, які надходять на розгляд до місцевих загальних судів. Так, за статистичними даними ДСА, якщо у 2017 р. кількість справ і матеріалів про адміністративні правопорушення, які **надійшли** на розгляд до місцевих загальних судів, становила 732 тис., у 2018 р. – 770 тис., у 2019 р. – 791 тис., у 2020 р. – 851 тис., то у 2021 р. їх обсяг у порівнянні з 2020 р. збільшився на 5,6 % і становив 899 тис.²⁷; із них саме справ про адміністративні правопорушення – 890 тис. [842 тис.], що також більше на 5,6 %.

Усього на розгляді місцевих загальних судів **перебувало** 968 тис. [906 тис.] справ і матеріалів про адміністративні правопорушення, із них саме справ – 959 тис. [898 тис.], що на 6,8 % більше.

Із винесенням постанови місцеві загальні суди **розглянули** 797 тис. [729 тис.] справ і матеріалів про адміністративні правопорушення (на 9,2 % більше); із них саме справ – 787 тис. [721 тис.] стосовно 789 тис. [722 тис.] осіб. Частка розглянутих справ становила 82,1 % [80,3 %] від кількості тих, що перебували на розгляді. Серед розглянутих із винесенням постанови справ про адміністративні правопорушення 38,2 % [33,4 %] становили справи *про порушення Правил дорожнього руху (статті 121–132¹ КУпАП)*.

За вчинення адміністративних правопорушень, відповідальність за які передбачена КУпАП, місцеві загальні суди застосували різні **види стягнень** до 478 тис. [433 тис.] осіб (на 10,4 % більше); їх частка від загальної кількості осіб, щодо яких розглянуто справи, також збільшилась і становила 60,6 % [59,9 %].

Серед загальної кількості осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності, **жінки** становили 15,2 % [13,8 %], або 73 тис. [60 тис.]; **громадяни іншої держави** – 1,9 % [1,9 %], або 9,1 тис. [8,1 тис.].

Серед притягнутих до адміністративної відповідальності переважною більшістю були працездатні особи, які на момент вчинення правопорушення не працювали і не навчалися, – 264 тис. [255 тис.], або 55,3 % [58,9 %]; робітники – 49 тис. [43 тис.], або 10,3 % [10 %]; військовослужбовці – 21 тис. [20,3 тис.], або 4,3 % [4,7 %]; пенсіонери – 16,1 тис. [15,1 тис.], або 3,4 % [3,5 %].

Найпоширенішим видом серед адміністративних стягнень, застосованих місцевими загальними судами до осіб за вчинення адміністративних правопорушень, був і залишається **штраф**. Місцеві загальні суди оштрафували 439 тис. [399 тис.] осіб, що на 10,1 % більше порівняно з 2020 р.; їх частка від кількості осіб, на яких накладено адміністративне стягнення становила 91,8 %

²⁷ Статистичний звіт ДСА форми № 1-п «Звіт судів першої інстанції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

[92 %]. Загальна сума накладеного штрафу становила 2 млрд 940 млн грн [2 млрд 270 млн грн], що більше на 29,5 %; добровільно сплачено 372 млн 636 тис. грн, або 12,7 % [10 %] від суми накладеного.

На 20,9 % збільшилася кількість осіб, до яких місцеві загальні суди за вчинення адміністративних правопорушень застосували **попередження**, – 15,6 тис. [12,9 тис.]; їх частка серед усіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення, становила – 3,3 % [3 %].

Громадські роботи місцеві загальні суди призначили 6,8 тис. [7 тис.] правопорушникам, що порівняно з попереднім роком менше на 3,7 %; їх частка від кількості тих осіб, на яких накладено адміністративне стягнення, також дещо зменшилася – 1,4 % [1,6 %].

Суспільно корисні роботи призначено 4,5 тис. [3,8 тис.] осіб, що на 17,7 % більше, проте їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення, залишилася на рівні попереднього року – 0,9 % [0,9 %].

Адміністративний арешт призначено 5,1 тис. [4,7 тис.] осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, що на 9,1 % більше, або 1,1 % [1,1 %].

Арешт з утриманням на гауптвахті призначено 844 [975] особам за окремі види військових адміністративних правопорушень, або 0,2 % [0,2 %].

Виправні роботи місцеві загальні суди застосували до 32 [35] осіб, які вчинили адміністративні правопорушення.

Місцевими загальними судами **позбавлено спеціального права** (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення) 80,3 тис. [74 тис.] осіб, що на 7,9 % більше. Їх частка становила 16,8 % [17,2 %] від загальної кількості осіб, на яких накладено адміністративне стягнення.

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, як додатковий вид адміністративного стягнення, призначено 14 [10] особам.

Оплатне вилучення предмета, що був знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення), застосовано до 275 [255] осіб, 0,06 % [0,06 %].

Конфіскацію предметів, що були знаряддями вчинення або безпосередніми об'єктами адміністративного правопорушення (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення), місцеві загальні суди застосували до 16,6 тис. [17,9 тис.] осіб, або 3,5 % [4,1 %].

У 2021 р. вилучено 55 [38] одиниць вогнепальної зброї, 136 [28] одиниць бойових припасів, 3,6 кг [2,5 кг] наркотичних засобів. Конфісковано 2 [26] автомобіля; товарів та цінностей на суму 17 млн 125 тис. грн; валюту на суму 832 тис. грн.

Місцеві загальні суди із різних підстав **закрили провадження** у справах про

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

адміністративні правопорушення стосовно майже 300 тис. [280 тис.] осіб, що на 7,3 % більше, або 37,7 % [38,3 %] від загальної кількості тих, щодо яких розглянуто справи.

У тому числі *за малозначністю вчиненого правопорушення* з усним зауваженням на адресу правопорушника щодо недопустимості протиправних діянь звільнено від адміністративної відповідальності 74 тис. [62 тис.] осіб, що на 19,5 % більше, або 24,6 % [22,1 %] від кількості тих осіб, щодо яких провадження у справі закрито. Найбільший відсоток звільнених з цієї підстави осіб (від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито) спостерігався у місцевих загальних судах областей: Житомирської – 42 %, або 5,4 тис. осіб; Рівненської – 40,3 %, або 3,3 тис. осіб; Хмельницької – 39,6 %, або 3,8 тис. осіб; Тернопільської – 33,5 %, або 3,2 тис. осіб. Найменший відсоток звільнених за малозначністю вчиненого правопорушення відмічався в судах областей: Миколаївської – 9,2 %, або 790 осіб; Харківської – 12,4 %, або 1,6 тис. осіб; Херсонської – 12,6 %, або 1,1 тис. осіб.

На 10 % зменшилася кількість осіб, стосовно яких місцеві загальні суди закрили провадження у зв'язку *із закінченням строків для накладення адміністративного стягнення*, передбачених ст. 38 КУпАП та ст. 467 Митного кодексу України (далі – МК), – 110 тис. [122 тис.] осіб, або 36,5 % [43,5 %] від кількості тих осіб, стосовно яких провадження у справі закрито. Найбільша частка осіб, щодо яких закрито провадження у справі саме з цієї підстави (від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито), зафіксована у місцевих загальних судах областей: Херсонської – 60,9 %, або 5,5 тис. осіб; Харківської – 55,3 %, або 7,1 тис. осіб; Луганської – 51,9 %, або 3,5 тис. осіб; Івано-Франківської – 47,9 %, або 4 тис. осіб.

За відсутністю події та складу адміністративного правопорушення закрито провадження у справах стосовно 106 тис. [85 тис.] осіб, що на 25 % більше; їх частка від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито, також збільшилася – 35,4 % [30,4 %]. Найбільший відсоток осіб, щодо яких провадження у справі закрито саме з цієї підстави (від кількості осіб, стосовно яких провадження у справі закрито), відмічався у місцевих загальних судах областей: Чернівецької – 45,9 %, або 4,1 тис. осіб; Сумської – 45,2 %, або 3,1 тис. осіб; Дніпропетровської – 43,8 %, або 13,6 тис. осіб.

За вчинення адміністративних правопорушень у віці від 16 до 18 років місцеві загальні суди застосували **заходи впливу**, передбачені ст. 24¹ КУпАП, до 10,8 тис. [9,8 тис.] неповнолітніх осіб (більше на 10,5 %).

У структурі справ про адміністративні правопорушення, що надійшли на розгляд до місцевих загальних судів, найбільшу частку становили:

- справи про порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна (ст. 124 КУпАП), – 17,9 % [17,1 %]

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

- від усіх справ про адміністративні правопорушення, що надійшли на розгляд, або 161 тис. таких справ;
- справи про вчинення правопорушень, пов'язаних із керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (ст. 130 КУпАП) – 15,6 % [16,3 %], або 140 тис. справ;
 - справи про вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування (ст. 173² КУпАП) – 15,2 % [14,8 %], або 137 тис. справ (місцевими загальними судами застосовано адміністративні стягнення: штраф – 65 тис. [55 тис.] осіб; громадські роботи – 5,3 тис. [5,3 тис.] осіб; адміністративний арешт – 1,5 тис. [1,6 тис.] осіб);
 - справи про порушення правил щодо карантину людей (ст. 44³ КУпАП) – 7,3 % [8,4 %], або 66 тис. справ;
 - справи про дрібне хуліганство (ст. 173 КУпАП) – 6 % [6,8 %], або 54 тис. справ;
 - справи про порушення правил адміністративного нагляду (ст. 187 КУпАП) – 5 % [5 %], або 45 тис. справ;
 - справи про невиконання батьками або особами, які їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей (ст. 184 КУпАП) – 4,9 % [4,5 %], або 44 тис. справ;
 - справи про порушення порядку ведення податкового обліку, надання аудиторських висновків (ст. 163¹ КУпАП) – 2,1 % [0,8 %], або майже 19 тис. справ;
 - справи про розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв військовослужбовцями (ст. 172²⁰ КУпАП) – 1,7 % [2 %], або 15 тис. справ;
 - справи про порушення порядку проведення розрахунків (ст. 155¹ КУпАП) – 1,5 % [1 %], або 13,2 тис. справ;
 - справи про торгівлю з рук у невстановлених місцях (ст. 160 КУпАП) – 1,5 % [1,5 %], або 13 тис. справ;
 - справи про дрібне викрадення чужого майна (ст. 51 КУпАП) – 1,3 % [1,5 %], або 12 тис. справ;
 - справи про порушення правил використання об'єктів тваринного світу (ст. 85 КУпАП) – 1,2 % [1,8 %], або 11 тис. справ;
 - справи про керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки (ст. 126 КУпАП) – 1,2 % [0,9 %], або 10,5 тис. справ;
 - справи про злісну непокору законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

- порядку і державного кордону, військовослужбовця (ст. 185 КУпАП) – 1 % [1,2 %], або 9,4 тис. справ;
- справи про розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді (ст. 178 КУпАП) – 1 % [1,2 %], або 8,7 тис. справ;
 - справи про порушення вимог фінансового контролю (ст. 172⁶ КУпАП) – 0,9 % [0,8 %], або 8 тис. справ;
 - справи про незаконне перетинання або спробу незаконного перетинання державного кордону України (ст. 204¹ КУпАП) – 0,7 % [1,7 %], або 6,1 тис. справ;
 - справи про несплату аліментів (ст. 183¹ КУпАП) – 0,9 % [0,8 %], або 7,7 тис. справ;
 - справи про неподання або несвоєчасне подання платіжних доручень на перерахування належних до сплати податків та зборів (обов'язкових платежів) (ст. 163² КУпАП) – 0,7 % [1,4 %], або 6,5 тис. справ.

Протягом 2021 р. у провадженні місцевих загальних судів перебувало 10,9 тис. [13 тис.] справ **про порушення митних правил**, що на 16,8 % менше порівняно з попереднім роком. Розглянуто 9,1 тис. [11 тис.] таких справ. Їх частка від загальної кількості розглянутих місцевими загальними судами справ про адміністративні правопорушення також дещо зменшилась і становила 1,1 % [1,5 %]. **Адміністративне стягнення** за порушення митних правил застосовано до 7,4 тис. [9,7 тис.] осіб, або 82,3 % [88,9 %] від кількості осіб, щодо яких справи про порушення митних правил розглянуто з винесенням постанови. **Закрито справи** стосовно 1,6 тис. [1,2 тис.] осіб, із них у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративних стягнень (ст. 467 МК) – щодо 121 [252] особи, або 7,5 % [20,8 %] від усіх справ цієї категорії, провадження в яких закрито.

У справах про порушення митних правил місцеві загальні суди **оштрафували** 5,4 тис. [8 тис.] осіб, або 72,3 % [83,6 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення митних правил. Загальна сума накладеного місцевими загальними судами на порушників штрафу становила 998 млн 635 тис. грн., із яких добровільно сплачено лише 7 млн 579 тис. грн., або 0,8 % [0,9 %] від суми накладеного. **Конфіскацію** товарів, транспортних засобів – безпосередніх предметів порушення митних правил (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення) застосовано до 4,9 тис. [5,1 тис.] осіб, або 66,4 % [52 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення митних правил.

Упродовж 2021 р. на розгляд до місцевих загальних судів на виконання вимог Закону України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII «Про запобігання корупції» надійшло 9,5 тис. [8 тис.] **справ про вчинення корупційних правопорушень**, відповідальність за які передбачена КУпАП (глава 13-А «Адміністративні

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

правопорушення, пов'язані з корупцією», статті 172⁴–172⁹ КУпАП), що на 18,7 % більше, ніж у 2020 р. Усього у провадженні перебувало 10,3 тис. [8,6 тис.] справ цієї категорії.

Із винесенням постанови місцеві загальні суди **розглянули** 8,3 тис. [7,1 тис.] справ про адміністративні корупційні правопорушення, або 80,7 % [82,4 %] від кількості тих, що перебували на розгляді.

Місцеві загальні суди **закрили провадження** у справах про адміністративні корупційні правопорушення стосовно 2,4 тис. [2,6 тис.] осіб, що на 5,9 % менше. Їх частка від кількості осіб, щодо яких справи про адміністративні корупційні правопорушення розглянуто з винесенням постанови, також зменшилася – 29,3 % [36 %]. У тому числі провадження у справах закрито у зв'язку з:

- відсутністю події та складу адміністративного правопорушення – стосовно 765 [737] осіб, або 31,5 % [28,6 %] від кількості осіб, щодо яких провадження у справах цієї категорії закрито;
- закінченням строків для накладення адміністративного стягнення, передбачених ст. 38 КУпАП, – стосовно 757 [1 тис.] осіб, або 31,2 % [43,2 %];
- за малозначністю вчиненого корупційного правопорушення звільнено від адміністративної відповідальності 786 [538] осіб, або 32,4 % [20,9 %].

Штраф накладено на 5,9 тис. [4,6 тис.] осіб, що на 28,4 % більше; їх частка від кількості осіб, стосовно яких розглянуто справи про адміністративні корупційні правопорушення з винесенням постанови, також зросла і становила 70,9 % [64 %]. Загальна сума накладеного судами штрафу склала 6 млн 217 тис. грн, із них добровільно сплачено 4 млн 579 тис. грн, або 73,6 % [70,9 %] від суми накладеного. **Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю**, як додатковий вид адміністративного стягнення, призначено 14 [10] особам. **Конфіскацію** предметів, грошей (як додаткове стягнення) застосовано до 1 [8] особи.

Станом на 31 грудня 2021 р. місцеві загальні суди не розглянули усього 96 тис. справ про адміністративні правопорушення, або 9,9 % [8,2 %] від кількості тих, що перебували у провадженні протягом минулого року.

На розгляд **до апеляційних загальних судів**²⁸ у 2021 р. **надійшло** майже 24 тис. [23 тис.] справ про адміністративні правопорушення за апеляційними скаргами на постанови місцевих загальних судів, що на 7,2 % більше, ніж у 2020 р. Усього у провадженні **перебувало** майже 28 тис. [25 тис.] таких справ.

За апеляційними скаргами **розглянуто** 20 тис. [17 тис.] справ про адміністративні правопорушення (на 17 % більше).

²⁸ Статистичний звіт ДСА форми № 2-п «Звіт судів апеляційної інстанції щодо розгляду апеляційних скарг у справах про адміністративні правопорушення».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

За результатами перегляду **скасовано і змінено** 6,9 тис. [6,7 тис.] постанов (на 4,2 % більше порівняно з попереднім роком); у тому числі **скасовано** – майже 6 тис. [5,8 тис.] постанов; **змінено** – 979 [812] постанов. Відсоток скасованих і змінених постанов місцевих загальних судів у справах про адміністративні правопорушення (від загальної кількості ними ухвалених) залишився на рівні попереднього року і становив 0,9 % [0,9 %].

Скасовано постанови місцевих загальних судів у справах про адміністративні правопорушення:

- *із закриттям провадження* у справі скасовано 4,5 тис. [4,4 тис.] постанов, у тому числі через відсутність події і складу адміністративного правопорушення – 3 тис. [2,8 тис.] постанов;
- *із прийняттям нової постанови* скасовано 1,5 тис. [1,4 тис.] постанов;
- *у зв'язку із розглядом справи за відсутності особи або якщо немає підтвердження про своєчасне її сповіщення про час і місце розгляду справи* скасовано 249 [260] постанов.

Понад строки, встановлені КУпАП, апеляційні загальні суди розглянули 12,3 тис. [11,2 тис.] апеляційних скарг, що на 10 % більше, або 60,2 % [64,1 %] від усіх розглянутих скарг на постанови у справах про адміністративні правопорушення.

У тому числі у 2021 р. на розгляді апеляційних загальних судів на 15,3 % більше перебувало справ за апеляційними скаргами на постанови місцевих загальних судів **про порушення митних правил** – 2,7 тис. [2,3 тис.]. За результатами апеляційного перегляду **скасовано і змінено** 592 [502] постанови місцевих загальних судів у справах цієї категорії, або 6,5 % [4,6 %] від кількості винесених місцевими загальними судами постанов за порушення вимог МК.

За апеляційними скаргами на постанови місцевих загальних судів у справах **про корупційні правопорушення** (статті 172²–172⁹⁻² КУпАП) у провадженні перебувало 485 [482] таких справ. Із них повернуто – 91 [173], або 18,8 % [35,9 %] від кількості тих, що перебували на розгляді. За апеляційними скаргами розглянуто 304 [232] справи **про корупційні правопорушення**. Апеляційними загальними судами за результатами перегляду **скасовано і змінено** 138 [141] постанов місцевих загальних судів у справах зазначеної категорії, що на 2,1 % менше; їх частка від загальної кількості винесених місцевими загальними судами постанов у справах про корупційні правопорушення також зменшилась і становила 1,7 % [2 %]. У тому числі **скасовано** 124 [129] постанови, із них: *із закриттям провадження у справі* – 100 [115], у тому числі через відсутність події і складу адміністративного правопорушення – 57 [54]; *із прийняттям нової постанови* – 24 [14].

Станом на 31 грудня 2021 р. апеляційні загальні суди усього не розглянули 3,9 тис. апеляційних скарг на постанови місцевих загальних судів у справах про адміністративні правопорушення, або 13,8 % [14,3 %] від кількості тих, що

перебували на розгляді протягом минулого року.

4.1. Розгляд загальними судами справ про порушення Правил дорожнього руху

Упродовж 2021 р. на розгляді місцевих загальних судів²⁹ перебувало 364 тис. [335 тис.] справ про порушення Правил дорожнього руху (далі – Правила), що на 8,8 % більше порівняно з 2020 р.; проте їх частка від загальної кількості справ про адміністративні правопорушення, що перебували на розгляді місцевих загальних судів, зменшилась і становила 37,9 % [39,7 %].

Із різних підстав місцеві загальні суди **закрили провадження** у 62,6 тис. [70,1 тис.] справах про порушення Правил, або 17,2 % [20,9 %] від справ про порушення Правил, що перебували на розгляді.

Із винесенням постанови **розглянуто** 301 тис. [281 тис.] справ про порушення Правил, що на 7 % більше; проте їх частка від тих, що перебували на розгляді, зменшилась порівняно з попереднім роком – 82,7 % [84 %].

За порушення Правил місцеві загальні суди застосували різні види стягнень до 237 тис. [210 тис.] правопорушників, або 49,5 % [48,5 %] від усіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення.

Найпоширенішим видом серед адміністративних стягнень, застосованих до осіб за порушення Правил, був **штраф**. Так, у 2021 р. оштрафовано 231 тис. [206 тис.] осіб, що на 12,3 % більше; проте їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, дещо зменшилась і становила 97,8 % [98,1 %]. Загальна сума накладеного штрафу становила 1 млрд 749 млн 33 тис. грн [1 млрд 138 млн 750 тис. грн], із яких добровільно сплачено 320 млн 997 тис. грн, або 18,4 % [15,8 %] від суми накладеного.

Позбавлення права керування транспортними засобами (як основний, так і додатковий вид адміністративного стягнення) за грубе або повторне, або за систематичне порушення порядку користування цим правом застосовано до 80 тис. [74 тис.] осіб, або 33,9 % [35,4 %] від тих осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил.

Адміністративний арешт за порушення Правил призначено 958 [206] особам (у 4,7 раза більше, ніж у попередньому році), або 0,4 % [0,1 %].

Громадські роботи місцеві загальні суди призначили 96 [198] особам, або 0,04 % [0,1 %] від кількості усіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил.

Оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 247 [225] осіб, що на 9,8 % більше, або 0,1 % [0,1 %].

²⁹ Статистичний звіт ДСА форми № 1-п «Звіт судів першої інстанції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

Попередження винесено 46 [60] особам (на 23,3 % менше).

За порушення водієм правил керування транспортним засобом, правил користування ременями безпеки або мотошоломами (ст. 121 КУпАП) накладено адміністративне стягнення на 2,4 тис. [1,9 тис.] осіб, що на 28,8 % більше; їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, становила 1 % [0,9 %]; штраф накладено на 1,5 тис. [1,1 тис.] осіб; місцеві загальні суди позбавили права керування транспортними засобами 773 [649] особи; до 132 [130] осіб застосовано адміністративний арешт; оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 9 [10] осіб; громадські роботи призначено 57 [28] особам; попередження винесено 32 [18] особам.

За перевищення водіями транспортних засобів встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху (ст. 122 КУпАП) накладено адміністративне стягнення на 1,3 тис. [1,3 тис.] осіб; їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, становила 0,5 % [0,6 %]. Із них позбавлено права керування транспортним засобом 21 [19] водія; штраф накладено на 1,2 тис. [1,3 тис.] осіб.

За невиконання водіями вимог про зупинку (ст. 122² КУпАП) адміністративне стягнення накладено на 1,2 тис. [1,2 тис.] осіб, або 0,5 % [0,6 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил. Штраф накладено на 1,1 тис. [1,2 тис.] осіб; права керування транспортними засобами позбавлено 117 [107] осіб.

Через залишення місця дорожньо-транспортної пригоди (ст. 122⁴ КУпАП) адміністративне стягнення накладено на 5,7 тис. [3,7 тис.] осіб, або 2,4 % [1,8 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил; штраф накладено на 5,5 тис. [3,5 тис.] осіб; громадські роботи призначено 28 [134] особам; адміністративний арешт – 31 [22] особи; позбавлено права керування транспортними засобами 116 [5] осіб (більше у 23 рази).

За порушення особами, які керують транспортними засобами, правил руху через залізничні переїзди (ст. 123 КУпАП) накладено адміністративне стягнення на 1,4 тис. [1,1 тис.] осіб, або 0,6 % [0,5 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил. У тому числі штраф накладено на 1,4 тис. [1,1 тис.] осіб; позбавлено права керування транспортними засобами 29 [24] осіб; адміністративний арешт застосовано до 2 [4] осіб; оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 3 [1] осіб.

За порушення Правил, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна (ст. 124 КУпАП), накладено адміністративне стягнення на 131 тис. [114 тис.] осіб, що на 14,2 % більше; позбавлено права керування транспортним

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

засобом 1,4 тис. [1,4 тис.] осіб, або 1,1 % [1,2 %] від кількості тих, на яких накладено адміністративне стягнення саме за цей вид правопорушення; штраф накладено на 129 тис. [113 тис.] осіб; громадські роботи призначено 2 [7] особам; адміністративний арешт застосовано до 1 [1] особи.

За керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки, або стосовно якої встановлено тимчасове обмеження у праві керування транспортними засобами (ст. 126 КУпАП), накладено адміністративне стягнення на 3,1 тис. [2,3 тис.] осіб, що на 33,8 % більше, або 1,3 % [1,1 %] від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил. У тому числі штраф накладено на 817 [703] осіб; позбавлено права керування транспортними засобами 2,3 тис. [1,6 тис.] осіб, що порівняно з попереднім роком більше на 45,4 %; попередження винесено 3 [2] особам.

За керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (ст. 130 КУпАП), накладено адміністративне стягнення на 91 тис. [84 тис.] осіб, що на 8,3 % більше; проте їх частка від кількості всіх осіб, на яких накладено адміністративне стягнення за порушення Правил, зменшилася – 38,3 % [39,9 %]. У тому числі штраф накладено майже на 90 тис. [84 тис.] осіб; позбавлено права керування транспортним засобом 75 тис. [71 тис.] осіб, або 83,2 % [84,2 %] від кількості тих, на яких накладено адміністративне стягнення саме за цей вид правопорушення. Оплатне вилучення транспортного засобу у його власника застосовано до 235 [214] осіб; адміністративний арешт – до 792 [49] осіб (більше у 16 разів); громадські роботи призначено 7 [26] особам.

Станом на 31 грудня 2021 р. місцеві загальні суди не розглянули 42 тис. справ про порушення Правил, або 11,6 % [9,1 %] від кількості тих справ, що перебували на розгляді упродовж минулого року.

На розгляд до апеляційних загальних судів³⁰ у 2021 р. надійшло майже 18 тис. [16 тис.] справ про адміністративні правопорушення за апеляційними скаргами на постанови місцевих загальних судів у справах про порушення Правил, що на 9 % більше, ніж у 2020 р. Усього у провадженні перебувало 20,1 тис. [17,7 тис.] таких справ (на 13,4 % більше).

Зокрема на розгляд надійшло 12,8 тис. [11,9 тис.] апеляційних скарг на постанови місцевих загальних судів, винесених за результатами розгляду справ про адміністративні правопорушення, відповідальність за які передбачена

³⁰ Статистичний звіт ДСА форми № 2-п «Звіт судів апеляційної інстанції щодо розгляду апеляційних скарг у справах про адміністративні правопорушення».

Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2021 році

ст. 130 КУпАП; їх частка від загальної кількості апеляційних скарг у справах про порушення Правил, що надійшли до апеляційних загальних судів, становила 72,4 % [73,6 %]. Розглянуто усього 10,7 тис. [9,4 тис.] скарг; із них залишено без змін – 8,1 тис. [6,6 тис.] постанов місцевих загальних судів, скасовано – 2,3 тис. [2,6 тис.] постанов, змінено – 262 [207] постанови.

Усього упродовж 2021 р. **розглянуто** 14,6 тис. [12,6 тис.] справ про адміністративні правопорушення за апеляційними скаргами на постанови місцевих загальних судів у справах про порушення Правил, або 72,9 % [71,4 %] від кількості справ цієї категорії, що перебували на розгляді апеляційних загальних судів. У тому числі **скасовано і змінено** 4,1 тис. [4,2 тис.] постанов місцевих загальних судів у справах про порушення Правил, або 1,4 % [1,5 %] від кількості ухвалених місцевими загальними судами постанов за порушення цих Правил; **залишено без зміни** – 10,5 тис. [8,5 тис.] постанов, що на 24,6 % більше порівняно з попереднім роком.

Станом на 31 грудня 2021 р. апеляційні загальні суди не розглянули 2,9 тис. справ про порушення Правил, або 14,2 % [14 %] від кількості тих справ, що перебували на розгляді упродовж минулого року.

